"Pacea Europei înseamnă: pământ naţional şi cer comun."

(Nichifor CRAINIC)

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL VI,
Nr. 5/65
mai
1996

16 pag. - 800 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, ELVEŢIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

LUPTA CU TEMEIURILE

Bântuie în lumea modernă un duh dizolvant: se duce o luptă în-drăcită cu *tradiţia*, cu *temeiurile*. E ca şi când copacul s-ar lupta cu propriile lui rădăcini...

Tendinţa a fost inaugurată în Vest, prin secolul al XVIII-lea, şi a fost radicalizată în Est, cu bolşevismul, în prima jumătate a secolului XX. Apoi, odată cu alunecarea oarecum paradoxală a comunismului spre naţionalism, Estul a redevenit mai conservator decât Vestul (chiar dacă vădeşte, adesea, o viziune viciată a tradiţiei). În fond, dincolo de formele concrete şi de diferenţele de accent, avem de-a face cu un rău general, ce sapă de multă vreme la temeliile istorice, religioase şi culturale ale lumii europene. E o lume ce pare să fi obosit de propriul ei trecut, să fi obosit de sine însăşi. Dar, la o privire mai atentă, procesul nu este tocmai "natural"; antitradiţionalismul acesta, înainte de a fi expresia unei uzuri "spontane", a fost şi este *o afacere dirijată* de forţe şi interese mai mult sau mai puţin oculte, ce au lucrat şi continuă să lucreze *sistematic* în acest sens. Lumea contemporană ni se înfăţişează, în devenirea ei, ca *o ruină premeditată*. Ea este victima unor ideologii dizolvante, ce urmăresc o manipulare mondialistă şi al căror succes este condiţionat de transformarea omenirii într-o massă amorfă şi dezrădăcinată, fără memorie şi fără transcendenţă, care să răspundă neproblematic la comenzi şi să nu-şi dorească decât ceea ce i se sugerează.

Lupta se duce, pe de o parte, cu credinţele şi cu ideile moştenite şi, pe de altă parte, cu oamenii care le-au întruchipat sau le întruchipează încă. Cum ideile sunt abstracte, iar oamenii concreţi, s-a constatat că e mult mai eficient să te lupţi cu ideile *prin* oameni; "opinia publică" are alergie la idei, dar e sensibilă la bârfă, la amănuntul picant, la concretul biografic. *Ergo*: compromite omul (mintind, dacă nu-ţi oferă el însuşi pretexte), căci atunci şi ceea ce reprezintă el, ideatic sau atitudinal, va fi pus la îndoială.

Orice tradiţie naţională, bunăoară, are personalităţile ei consacrate, ce funcţionează, în condiţii fireşti, ca *repere* şi ca *modéle*. Dacă vrei să dinamitezi tradiţia, loveşti, în primul rând, în aceste temeiuri umane concrete. Rezultă, desigur, o luptă mai mult cu morţii decât cu vii. Dar e cu atât mai lesnicioasă, căci morţii nu se mai pot apăra! Că se vor găsi unii – "romantici" ai adevărului – care să le sară în apărare, încercând să deconspire abjecţia? Vor fi puţini şi-i vei putea califica drept "minoritate reacţionară". Miza manevrei este alta: să ajungi la urechile "marelui public", care *nu gândeşte*, ci *înregistrează*...

Madrid, 23 aprilie 1996. Se împlinesc 390 de ani de la moartea lui Cervantes. Prinţul Ilie-Vlad Sturdza îmi pune sub ochi, indignat, proaspătul Număr din cotidianul "ABC" (publicaţie spaniolă considerată "de dreapta", într-o presă de un stângism agresiv). În loc de altă comemorare, la p. 50 i se ia un interviu scriitorului Fernando Arrabal, campion al stângii intelectuale franco-spaniole, care a scos o carte intitulată *Un esclavo llamado Cervantes* (editată la Madrid de Espasa-Calpe). Dumnealui susţine teza că Cervantes a fost... homosexual. Braţul nu şi l-a pierdut la Lepanto; tăierea braţului era o pedeapsă aplicată curent în epocă pentru cei dovediţi a fi întreţinut relaţii homosexuale... Reporterul are o umbră de îndoială, dar nu îndrăzneşte prea mult. Când i se vorbeşte despre misoginia bolnavă a lui Cervantes, pune timid problema Dulcineei din Toboso. Interlocutorul îi râde în nas: o parodie de ideal utopic; în realitate nu era decât o ţărancă duhnind a bălegar; Cervantes şi-a pus în ea, de fapt, tot dezgustul faţă de femeie... El avea plăcere mai degrabă la cardinali... N-a fost doar sclav la Alger, ci sclavul propriei slăbiciuni. De aici şi obsesia cuplului masculin; don Quijote şi Sancho Panza reprezintă năluca romanescă a unui homosexual. Iată taina "geniului naţional" al Spaniei!

Îmi aduc aminte cum este terfelit, într-o anumită presă românească, Eminescu. E drept, nu s-a gândit nimeni să-l facă homosexual; ajunge să se arate că a fost nebun, sifilitic, poate chiar obsedat sexual... Cum să-l iei în serios? Era reacţionar (şovin) pentru că nu era sănătos. Pe vremuri, cineva îl şi psihanalizase... Un bolnav, dintr-o familie bolnavă, într-o lume bolnavă... Iată taina "geniului naţional" al României! Halal pilon al tradiţiei! Cum "să intri în Europa" cu aşa cineva?...

Aşa cum, în ordinea religioasă, dacă vrei să subminezi creştinismul, loveşti în "omul Isus" (de curând, de pildă, în Statele Unite, o societate intitulată "Modern People News" şi-a anunţat intenţia de a turna un film despre viaţa sexuală a lui "Isus din Nazareth", prezentându-l tot ca pe un homosexual!), la fel, în ordinea culturală, dacă vrei să subminezi o tradiţie naţională, loveşti cu predilecţie în figura ei cea mai exponenţială, în temeiul ei cel mai "mitizat". Demitizarea, desacralizarea, "spălarea creierilor" – iată condiţiile *sine quibus non* pentru a fi agreat în paradisul terestru al "Europei comune" şi al "Noii Ordini Mondiale"! Şi mai lăsaţi-le dracului de *Protocoale ale Înţelepţilor Sionului*, că doar v-am spus că sunt false!

Răzvan CODRESCU

10 MAI 1996 - 130 DE ANI DE LA ÎNTEMEIEREA MONARHIEI CONSTITUŢIONALE ÎN ROMÂNIA

M.S. Regina Elisabeta (Carmen Sylva)

M.S. Regele Carol I

M.S. Regele Ferdinand Întregitorul

M.S. Regina Maria

SEMNE RELE ANUL (ELECTORAL) ARE

Iată-ne într-un nou an electoral (care a debutat, în forme insidioase, cu destulă vreme în urmă). Experiența ultimelor două campanii electorale sub semnul "democrației" ne arată că nu ne putem aștepta la nimic bun. Nu ne referim la modul propriu-zis în care se vor desfășura alegerile, ci la aspectul pe care-l înfățișează scena politică românească în acest moment.

Desigur că, odată campania electorală declanșată, ni se lasă impresia unei multitudini de posibile opțiuni politice și oferte. Cei care au deținut puterea căută să-și schimbe strategia, pentru că nu mai pot capta interesul cu promisiuni făcute acum 4 ani și nici justifica eșecul politicii lor, pe care-l resimțim usturător fiecare, pe pielea noastră. Opoziția, la rândul ei, caută să-și disimuleze neputința prin tot felul de subterfugii (neparticiparea la exercițiul puterii etc.): neputință care nu se vădește atât în defilarea acelorași figuri și în nerezolvarea contradicțiilor interne care o macină, cât, mai ales, în *absența alternativei* la puterea actuală, soluțiile ei fiind aproape identice cu ale acesteia.

FALIMENTUL STÂNGII

Cei 6 ani de guvernare stângistă în România, cărora le adăugăm experiența mult mai îndelungată a stângii mondiale, ne arată un lucru cert: *falimentul stângii*. Acest faliment se desfășoară pe planuri multiple, începând cu cel *politic* și sfârșind cu cel *spiritual*. Preluând nu numai strategiile stângii europene, ci și patologiile ei, guvernarea de stânga din România a epuizat toate virtualitățile în rău ale acesteia: corupția generalizată, incompetența, hoția, dezonoarea, neputința aplicării unei reale politici social-democrate (cu care se laudă), sărăcirea imensei mase a locuitorilor, mizeria, susținerea diferitelor mafii (cu ramificații în cele mai neașteptate medii). Acestora li se adaugă, încă mai grav, un faliment total al moralei laice de stânga, care debuta odată cu Revoluția franceză, punându-l pe om în locul lui Dumnezeu și instituind astfel debutul nihilismului contemporan, ale cărui "soluții" sunt: hedonismul, consumismul și dezangajarea politică. Singurul lucru care i-a rămas de promis acestei stângi, în afară de veșnica justificare a "dificultăților tranziției", este ideea "salvatoare" a integrării, de la care se așteaptă minuni. Lasă că aceasta este o idee din arsenalul iudeo-masonic (statalitate globală, guvernare unică etc.), dar, înainte de toate, ea este o nouă probă de IDEALISM politic, și să stăm să ne gândim cât de mari au fost nenorocirile aduse în istoria omenirii de astfel de "idealisme": de câte ori omul a încercat să pună ideile înainte și să supună realitatea acestor idei, rezultatele au fost nefaste. Nu există nenorocire care să nu aibă în spatele ei "ideile". Nu atât integrarea în sine e rea, cât *fetișizarea* ei. Integrarea a devenit categoric un fetiș pentru puterea de astăzi, de care nimeni nu se poate atinge, pe care nimeni nu o poate pune în discuție, care justifică totul și de la care se așteaptă totul. Ea justifică eliminările abuzive, separările, izolările celor care sunt de altă părere, acceptarea nediferențiată a ordinelor venite de "dincolo", ba chiar tabuizarea lor, ceea ce face să fie acceptate nu puține asemenea ordine care contravin interesului național. Integrarea a devenit "paradisul promis", făgăduit de guvernanții stângiști, care ne așteaptă după traversarea pustiului numit "îndeplinirea cererilor venite de la Consiliul Europei". În felul acesta, s-a născut o categorie: "europenismul". Aplicată nouă, care am fost întotdeauna europeni în spirit, este abuzivă. Categoria aceasta a devenit *standard*. Îndeplinești "standardul", ești bun; nu-l îndeplinești, nu ești bun, ești "retrograd", "reacționar", "fascist". Ademenirea fluturată dincolo de această categorie este desigur cea a bunăstării vest-europene și se găsesc mulți naivi care să cadă în capcana aceasta, confundând planurile (pentru că așa îi place stângii să lase să se înțeleagă). Dar niciodată ideologia, sau aderarea la o ideologie, n-a creat prosperitate. Ceea ce uită stânga să spună este că prosperitatea europeană, ale cărei rădăcini sunt mult mai îndepărtate în timp, în sistemele coloniale înființate de țările occidentale, nu se datorează nicidecum stângii (care, acolo unde n-a distrus această prosperitate, a reușit cel mult s-o *gestioneze*).

Față de acest faliment generalizat al stângii, sesizabil pe plan politic, social, economic, dar și moral, se impune din partea fiecăruia dintre noi să privim cu atenție și să analizăm rezultatele guvernărilor de stânga de la noi și de aiurea, spre a ne exercita atributele electorale în deplină luciditate.

Să ne întrebăm sincer: s-a produs o mutație reală cu noi (trecând de la o guvernare de "extremă stângă" la una de "stânga"), în sensul așezării în curgerea firească a neamului, sau nu cumva ne aducem noi înșine aportul benevol la salvarea unei părți din moștenirea stângistă?

Statul laic comunist și-a pierdut multe prerogative devenind stat laic democrat? Am făcut vreun pas înainte substituind lipsei de libertate din regimul comunist mistica (de origine anglo-saxonă) a libertății de a face orice? Ne simțim mai protejați înlocuind absența "drepturilor" din comunism cu himericele "drepturi ale omului"? Și ce valoare are o filosofie a drepturilor omului care nu cunoaște aplicabilitate universală? Ne-am apropiat vreun pas de Dumnezeu substituind moralei laice a triumfului proletariatului pe sora ei geamănă care e morala omului-centru și scop al universului? Suntem mai aproape de iconomia dumnezeiască substituind comunismului falimentar individualismul săbatic?

Nu cumva istoria se repetă, doar experimentul e altul?

CĂILE DREPTE(Î)

Concomitent cu toate aceste aspecte pe care le-am înfățișat mai sus, s-a petrecut, și continuă să se petreacă, un proces asiduu de condamnare a dreptei și a naționalismului.

Pentru o conștiință creștină, a pune alături politica și religia într-o singură pagină poate părea infamant. Pentru că, dacă definiția iadului este *spațiul din care Dumnezeu a fost exclus*, credem că nici unui alt domeniu, mai bine decât celui al politicii, nu i se poate aplica definiția aceasta. Sunt chiar gânditori care cred că nu se poate discuta astăzi despre politică fără să posezi cunoștințe temeinice de... demonologie.

Vie și lucrătoare a rămas Ortodoxia pentru că s-a cumpănit în raporturile sale cu veacul. Veacul însemnând un anumit timp și un anumit spațiu; spațiu care ne-a menținut individualitatea etnică și timp schimbător, în care Ortodoxia a stat când *sub* vremuri, când *mai presus* de acestea.

Ea ne învață că multe și nepătrunse sunt căile Domnului. Cum vom ști oare să le deosebim pe acestea de căile celui rău, în veacul ateismului de masă, al hedonismului, al consumismului, lipsite cum sunt de finalitate transcendentă? Putem, desigur, să ne întrebăm: va fi fiind una prin politică?

Răspunsul nu-l știm, pentru că nu știm care sunt căile pe care Dumnezeu le-a pregătit pentru mântuirea noastră. Dar avem un îndreptar sigur: cuvântul lui Hristos. Cuvântul cel *drept*, calea cea *dreaptă*.

Nu ne-am propus să abordăm politologic noțiunea de "dreapta": informații asupra acestui subiect se găsesc în orice tratat de specialitate. Căile dreptei sunt căile conservării valorilor tradiționale, care pot pune, *ele singure*, o stavilă în calea liberalismului devastator. Ne interesează căile dreptei întrucât ele trec prin Biserică, întrucât au drept îndreptar Evanghelia. Ne interesează căile dreptei întrucât ele pot pune în evidență *eficiența lucrătoare a modelului creștin în societatea contemporană*. Și întrucât ele pot produce două schimbări fundamentale în această societate:

1. Ele pot schimba mentalitatea antropocentrică a omului modern, smerindu-l și așezându-l într-o relație de dependență față de Dumnezeu.

2. Ele pot crea un nou tip de solidarități, după modelul treimic al unității în diversitate, singurul leac atât împotriva colectivismului, cât și împotriva individualismului. Acest nou tip de solidarități are atributele comunității de iubire pe care a experimentat-o veacuri în șir Biserica Ortodoxă, experimentând în același timp egalitatea și libertatea ca valori creștine, iar nu laice (cum le-a batjocorit Revoluția franceză): toți oamenii sunt egali, nu între ei, ci în fața lui Dumnezeu, toți se bucură de libertate, dar nu de libertatea de a face ce-i taie capul, ci de libertatea nemărginită în Dumnezeu.

Nu știu, repet, dacă va fi fiind o cale a Domnului prin politică. În orice caz, din punct de vedere politic, opoziția dreapta/stânga este puțin relevantă la scara internațională (dreapta americană, de pildă, este identică cu stânga liberală europeană...). Nu și pentru români, care au o singură tradiție: *de dreapta* (vorbesc de tradiții organice, nu de cele împrumutate sau impuse cu forța). Pentru Evanghelie, însă, lucrurile sunt limpezi: *drepții* vor sta *de-a dreapta* Tatălui (*Matei* 25,34). Și nu e vorba de indivizi, ci *de neamuri*. Neamurile vor fi judecate după legea lor, iar nu după călcătorii lor de lege.

Iată de ce este timpul să ne amintim, cu ocazia anului electoral, de căile cele drepte și de datoriile pe care fiecare le avem față de soarta de aici și față de cea de dincolo a neamului din care facem parte.

Să le lăsăm călcătorilor de lege căile strâmbe ale stângii și să le urmăm pe cele *drepte*.

Întorcându-ne în punctul din care am plecat, la apropiatele alegeri de anul acesta nu există o reală și credibilă forță politică de dreapta în România. Nu ne-am propus să analizăm aici cauzele acestei absențe, care în mare parte sunt cunoscute. Dar nu avem nici o îndoială că, atâta vreme cât nu va exista, nu putem nădăjdui în intrarea pe făgașul natural al neamului nostru. Dea Domnul ca această lipsă să dureze cât mai puțin.

Dora VRÂNCEANU

NĂDEJDILE ÎN - DREPTĂRII

Există la noi şi aiurea concepţia potrivit căreia polaritatea dintre "dreapta" şi "stânga" nu ar mai fi actuală. Afirmaţia merită cercetată cu măsurile duhului. E adevărat că dacă încremenim în orizontul politic (ca spaţiu al himerelor lucrative) opoziţia stânga/dreapta ni se pare a fi oarecum irelevantă. În faza actuală a democraţiilor occidentale, stânga şi dreapta nu mai conotează (precum în ***Testamentul*** *unui Ludovic al XIV-lea) lupta dintre îngerii căzuţi şi Dumnezeu, ci doar două moduri de a exercita Puterea. Elitele financiare îşi schimbă periodic eticheta, guvernând alternativ, pe baza unor retorici de circumstanţă. Când ajunge la putere, dreapta privatizează industriile în numele "coeziunii naţionale", în vreme ce stânga naţionalizează economia în numele "egalităţii sociale". Cele două mobiluri – şi aşa convergente – nu mai traduc astăzi – la ora integrării mondiale şi a comunicaţiilor "fără frontiere" – decât o nuanţă ideologică accesorie. Atunci când jocul democratic îi readuce "pe tuşă", oamenii politici "de dreapta" se hrănesc din rente şi afaceri imobiliare, aşa cum cei "de stânga" se refugiază prompt în lenevia remunerativă a "opoziţiei" parlamentare. Din acest punct de vedere, democraţia este acel sistem care permite perpetuarea Statului cu ajutorul unui minimum de corupţie controlată. Şi dacă ne reamintim că "legile" sunt acele instrumente chemate să asigure, pe cale coercitivă, "un minimum de morală", atunci putem înţelege de ce democraţia este, cel puţin în principiu, sinonimă cu "Statul de drept"...*

Cei care acuză acum natura învechită a polarităţii dreapta/stânga nu par a pricepe că atâta timp cât conceptele respective au fost create ***în vederea*** *praxisului care dizolvă lumea creştină de două secole încoace, abolirea lor ar implica denunţarea acestui praxis şi revenirea la un* ***statu quo ante****. Să nu ne înşelăm, totuşi, cu asemenea paradoxuri. Atunci când "democraţii" spun: "Trebuie să instituim o nouă ordine!", ei nu se gândesc decât la topirea dreptei politice în creuzetul "transmutant" al unei stângi generalizate. În fond, se înţelege că "dreapta" este depăşită (acum, când Drepturile Omului "triumfă" planetar), în aşa fel încât "stânga" să poată funcţiona de acum înainte ca o variabilă independentă. Lupta dintre dreapta şi stânga ne apare astfel (dar mai ales după ce comunismul însuşi a fost asimilat nazismului) ca un conflict între* ***ordinea statică a metafizicii tradiţionale*** *şi* ***dezordinea proteică a luciferismului modern****.*

Iată de ce avem nevoie – din nou, paradoxal – de teoretizarea renovatoare, dar şi de ***menţinerea polarităţii dreapta/stânga*** *în lupta politică din România (încă puternic marcată de sechelele comunismului de ieri), cu toate că dihotomia în cauză este produsul mistificator şi contingent al climatului politic de după Revoluţia franceză. Dacă extragem aceste ultime două secole de sminteală din ansamblul celor 10000 de ani care au urmat aşa-numitei "revoluţii neolitice", observăm că, în realitate, 95 % din istoria omenirii a fost "de dreapta"! Unde erau "revoluţionarii de profesie" pe vremea dinastiilor egiptene sau babiloniene? Unde se ascundeau proto-bolşevicii în lunga istorie a monarhiei romano-bizantine (ca să nu-i mai căutăm în imperiile Extremului Orient sau în statele sacerdotale precolumbiene)? Nu numai popoarele x sau z şi nu doar cutare formulă de guvernământ s-au situat (de când vorbim de "istorie") la Dreapta divinităţii, ci fiinţa umană însăşi, atâta vreme cât nu s-a risipit în tenebrele ateismului. În raport cu această uriaşă* ***în-dreptare soteriologică*** *a popoarelor lumii către lumina lină a Cuvântului divin, pledoaria noastră pentru o biată "dreaptă politică" (menită doar* ***să limiteze*** *delirul sinucigaş al stângii) poate părea (şi chiar este) meschină. Dar ea, pledoaria pentru instituirea unei drepte politice româneşti demne de acest nume, este totuşi singura cale pe care o putem aborda în "durata scurtă" a rătăcirilor noastre.*

Tuturor adepţilor "dreptei tradiţionale" li se reproşează – pe lângă aerul "apocaliptic" – o mentalitate aşa-zicând "retrogradă", în sensul etimologic al cuvântului. Pentru mentalitatea stângistă de tip occidental, omul de dreapta este "aristocratul" (sau chiar "burghezul") care plânge pe mormântul propriilor privilegii şi care gesticulează decadent, ignorând "mersul istoriei", etc. Generaţia nouă din România a primit de la Dumnezeu forţa de a contrazice faptic acest clişeu bazat pe fantezia criminală a "luptei de clasă": la noi, ***spiritul dreptei*** *este acum liber de orice medieri sociale (câţi aristocraţi veritabili mai avem?) şi se poate lipsi de făţărnicia conjuncturală a "intereselor de partid". De ce? Pentru că, pe de o parte, societatea românească este un deşert înconjurat de făgăduinţe şi pentru că, pe de alta, am trăit deja – sub forma paroxistică a comunismului – eşecul definitiv al perversiunilor stângiste. Datorită acestei tragedii specifice, resurecţia dreptei poate recurge la politică de sus în jos, adică dinspre înălţimea unei memorii martirice, fără egal în trecutul nostru, către cercul necesar al "vieţii obşteşti".*

Asta nu înseamnă ca noua generaţie să jongleze cu imponderabile, în timp ce neocomunismul bântuie prin ţară ca un cadavru cochet. Când spun că suntem prima generaţie care poate ***coborî spre politic****, mă refer la* ***avantajul de a repune politicul la locul său în ierarhia valorilor şi practicilor umane voite de Dumnezeu****. Ne putem situa mai bine în ordinea de sus decât au putut-o face părinţii noştri, prinşi în dialectica interbelică a "modernizării" României, adică în acea aventură soldată, cum se ştie, cu oroarea yaltistă. Căci un lucru e sigur: nu ne mai putem întoarce înapoi decât direct cu preţul unei nevroze (colective) de compulsiune regresivă. Şi nici înainte nu putem merge eternizând o "tranziţie" care nu este onestă nici ca premize, nici ca punct terminal şi care, oricum, sfidează nu doar "drepturile", dar chiar şi realitatea generaţiei care, într-un fel, a răsturnat comunismul. Nu e nevoie să alunecăm în isteria unicităţii. E suficient să înţelegem că noi ca români (şi, alături de noi, generaţia tânără din tot fostul bloc estic) avem posibilitatea de a închipui şi a asuma un alt mod istoric, un alt fel de a fi în faţa lui Dumnezeu. Refuz să cred că vreme de 45 de ani vom fi fost nişte simpli cobai în laboratorul utopic al Internaţionalei a III-a. În alţi termeni, adevărul rezistenţei noastre la comunism nu se va putea afirma decât dacă vom interpreta experienţa ateismului totalitar ca pe* ***un stadiu într-un parcurs religios****, ca pe o etapă în urma căreia luminile noastre vor fi crescut pe măsura suferinţelor îndurate. Altminteri neantul ar purta chipul unei ruşini inexpiabile, iar desfacerea noastră ca neam ar primi sensul unei morţi meritate...*

În atitudinea globală a acestei generaţii există deja germenii unui fenomen enigmatic, ai unui proces care, fără a se reduce la pariul unei căi de mijloc între "capitalism" şi "comunism", îşi înplântă rădăcinile într-o chestionare radicală a condiţiei umane. Chemarea căreia va trebui să-i răspundem se ridică mult deasupra unei vulgare pragmatici politice, făcând să răsune – de pe acum – sunetul ***deopotrivă iconoclast şi smerit*** *al unei noi religiozităţi. Aici va trebui să "lucrăm" via incertitudinilor şi a erorilor moştenite de la o societate în care frontiera dintre călăi şi victime se suprapunea aceleia dintre apostazie şi laşitate. Aici va trebui să ne cunoaştem, în sfârşit, puterile, fără a mai risipi majuscule şi fără a dramatiza, autocomplezent, starea de fapt. Dacă dreapta noastră credinţă va tânji necurmat către Dreapta Tatălui, adică spre "spaţiul" christic, atunci decomunizarea mentalităţilor şi emergenţa unei noi realităţi spirituale ni se vor adăuga nouă, în nedezmînţita logică a Scripturilor.*

Ne sunt de trebuinţă nu doar visările transfiguratoare sau exerciţiile de stil. Ceea ce ne lipseşte vizează cunoaşterea, contactul ziditor, curajul mărturisirii, delimitarea faţă de alte generaţii, strângerea laolaltă a propriilor energii, începută parţial prin stabilirea "punctelor cardinale". E păcat că pe fondul prea deselor noastre crize de scepticism, uităm acoperişul Bisericii, uităm că prin Botez suntem deja mădularele unui trup, uităm – altfel spus – acel "Îndrăzniţi!" pe care se întemeiază biruinţa lui Hristos...

Andrei ZIMBREANU

Răzvan Codrescu

O DESLUŞIRE

În proaspătul Bultetin informativ al Fundaţiei "Buna Vestire" (ce apare la Sibiu), d-l Gheorghe Brahonschi îşi propune să tranşeze o problemă (semnificaţia cuvintelor lui Corneliu Z. Codreanu: "Să vină în aceste rânduri cel ce *crede nelimitat*") pe care subsemnatul o atinsese tangenţial, în Numărul pe aprilie al "Punctelor Cardinale" (p. 16). Ca şi legionarul timişorean la care mă refeream acolo, d-l Brahonschi înţelege sintagma "a crede nelimitat" nu atât într-un sens spiritual, cât într-unul politic. În fond, fiecare înţelege cât vrea şi cât poate. Ar fi oţios să reiau aici discuţia.

La altceva aş vrea să mă refer, pe scurt. Replica d-lui Brahonschi se încheie astfel: "D-l Răzvan Codrescu ne vorbeşte de noua dreaptă românească. L-am ruga să ne precizeze ce este această nouă dreaptă românească? E un partid, o grupare culturală? Ce statut, ce program, ce doctrină are? Fără aceste precizări, această nouă dreaptă românească nu e decât o ficţiune şi vorbe fără acoperire."

D-l Brahonschi confundă "dreapta" ca direcţie sau orientare generală cu "partidul de dreapta", care nu este decât eventuala ei concretizare instituţională. De aceea ne solicită "statut", "doctrină", "program" (Căpitanul ar fi zâmbit!).

Noi am afirmat şi afirmăm tocmai faptul că, până la constituirea sau reconstituirea unui partid de dreapta *credibil* şi *viabil* (care să constituie *o forţă politică reală*, iar nu un simplu depou de nostalgii crepusculare), e nevoie de *formarea treptată a unei sensibilităţi de dreapta* în această lume românească bolnavă de stângism. Fără acest *fond prealabil*, orice partid de dreapta va fi privit cu neînţelegere, suspiciune sau chiar repulsie, mai ales de generaţiile tinere, ce s-au înstrăinat de valorile tradiţionale şi manifestă reticenţă faţă de angajarea politică.

Dreapta despre care vorbim noi este solul plivit fără de care nici o plantă nu poate creşte. Sau altfel spus: este *comunitatea de mentalitate şi atitudine a tuturor celor ce cred în Dumnezeu şi în tradiţia noastră naţională*, dincolo - deocamdată - de orice înregimentare politică îngustă. Când această comunitate va fi destul de numeroasă şi de pregătită (cum a fost, bunăoară, pe vremea naşterii Legiunii), un puternic partid de dreapta va emana *de la sine* din ea, purtând, în mod necesar, *pecetea noilor realităţi*.

SERAFIM PÂSLARU PROFILURI LIRICE

Într-un Număr trecut (cel din martie) prezentam, la rubrica "Marginalii", cartea de versuri din închisoare a "medicului - martir" Serafim V. Pâslaru: **Fără condei**, *Librairie du Savoir - FRONDE, Alba Iulia-Paris, 1995, ce ne-a fost trimisă la Redacție de prefațatorul ei, d-l Mirel Stoenescu, din a cărui "Mărturie" spicuim:*

"... În toamna anului 1958, în bezna umedă a Celulei nr. 7 din Închisoarea Jilava, asistam zi de zi la truda fără preget a medicului - poet Serafim Pâslaru, care-și «scria» versurile create în ceasurile lungi de restriște, țesându-le cu fir de urzeală pe fața care-i proteja genunchiul. Versurile cizelate cu har și dăruire, mână de meșter mânuind un ac improvizat primitiv, răbdare de furnică trudnică, fără răgaz, săptămâni și luni în șir... Firul tras din fața durerii a dat viață meandrelor de cuvinte împerecheate cu măiestrie, care au fost sustrase vigilenței înverșunate a temnicierilor-călăi, răzbătând în lumea din afară..."

Vă oferim, cum făgăduisem, un grupaj din versurile respective.

DESCĂTUȘARE

Din zidurile Jilavei

Surpați-vă grinzi de-mbâcsit mucegai
și dă-mi, temnicerule, cerul să-l sorb:
prin bezna ticsită de șarpele orb,
să cadă lumina și-n ochii ce n-ai!...

Să cadă, cu lanțu-mi, genunchele tău
la sfântul cutremur al ceasului greu;
să-ți zornăie zala-n urechi Dumnezeu,
s-auzi un ecou din străfunduri și hău!...

La stâlp, infamia să-și prindă-n piron
un ciung fără cruce, de suflet și mâini;
să-i sfârtece inima haite de câini;
și lupii să urle, să-i țină ison!...

Surpați-vă ziduri jilave de tot,
pe umbrele negre, haine stihii;
și voi, cucuvele, de stelele mii,
atârne-vă gâtul, cu limba de-un cot!...

Te bucură doară, tiran temnicer,
când cerul va râde afară, la toți;
tu spune-i din parte-mi, de vrei sau de poți,
că-n marea lumină cum astrele pier!...

VEDENIE

Din bezna Jilavei

Polara miezului de noapte, oare,
mi-a licărit? Ce fuse, Doamne? Ce e ?
Frumoasa beznelor? Sau ea, femeie?!
Sau vreo lumină,-ntruna călătoare?!

Uuu! Măi N-aude, ieși-mi, din lactee,
în calea carului tras de cocoare...
Sunt eu; și dorul ce mă strânge doare...
Trimite-mi robii, calul să-mi înșee!...

Să zbor pe aripi albe de A-vede;
s-o caut prin grădina de lalele,
când cerul înflorit pe noapte șede!...

Hoinar, prin zări, s-o caut printre stele!...
Dar uite câte bufnițe; și ce de
stihii!... Dă Doamne, ochii-mi să mă-nșele!...

FĂRĂ CONDEI (II)

Cine să mă creadă că, fără condei,
se pot scrie versuri? Numai dorul meu!
El, ce pătimit-a, știe-l Dumnezeu,
racilele soartei, vitregia ei!...

Cum nu-i rug de vreascuri fără de scântei,
și nici fără coadă nu se-nalță zmeu,
cine să mă creadă că, fără condei,
se pot scrie versuri? Numai dorul meu!...

Și, de Feți Frumoșii n-ar mai da cu zmei,
pe viață, pe moarte, piept, cu paloș greu,
ar mai avea farmec basmele? Și eu
aș mai putea scrie vreun vers - ehei,
cine să mă creadă - cu fără condei?!...

PSALM

M-ai semănat cândva,-ntr-o primăvară,
- sau știu eu, prin edene, când se ară? -
un bob de lut sub glia Ta-n grădină,
ce-l tăvăliseși, Doamne, prin lumină!

Și-am încolțit, sub brazdă, visul plin, să
răsară o scânteie-n soare-aprinsă
din spicul flăcării minunii Tale
stropită cu ispită de petale!

Un singur bob ...și-am înfrățit un lan de
colaci și azimă pentru ofrande...
Din tot aluatul însă - a fost să-ndure
calvarul, doar o singură prescure!

De-atunci, răscumpărați, printre vedenii,
Te caută genunchi-mi de milenii.
Dar nu ești Tu până și-n bob de linte?
De ce Te-or mai fi căutând, Părinte?

Serafim PÂSLARU

FĂRĂ CONDEI

MOARTE CĂLCÂND

Cu cocoșii ce-l îngână,
miezul nopții-n somnul greu
frânge sulița păgână
și pironul saducheu...

Orbitoare se ridică
mântuirea către cer
și sutașul bolții pică
împietrit sub scut de fier...

Umbrele-n genunchi, mulțime,
cad pe brat de cruce, frânt...
Bucură-te, Rusalime
al întregului pământ!

Fragment de "manuscris"

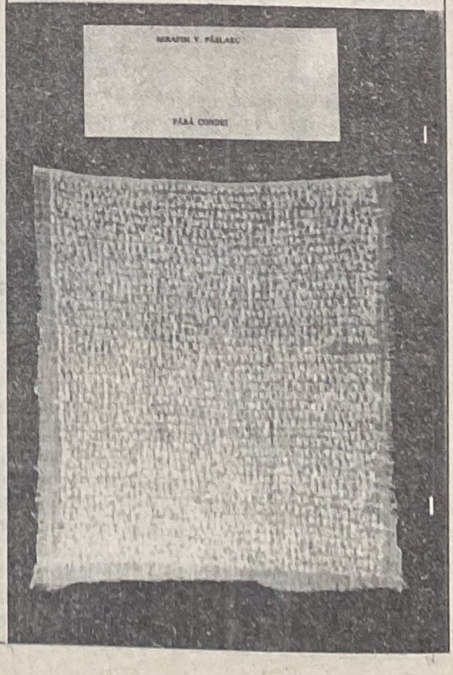

PROCESUL REEDUCARII

(De ce şi ce au fost demascările de la Piteşti şi Gherla)

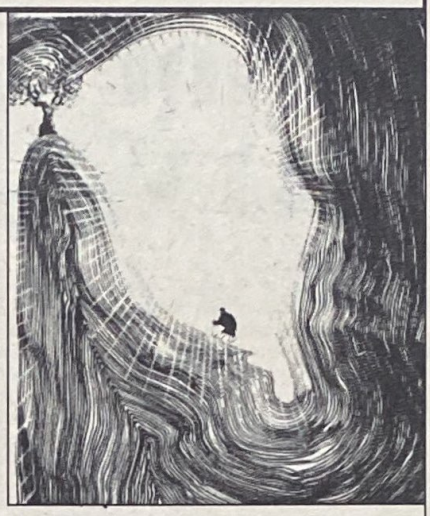

(Urmare din numărul trecut)

II. În închisori s-au comis dintotdeauna şi pe toate meridianele atrocităţi. Cele din prima jumătate a acestui secol, începând cu revoluţia bolşevică, cu nazismul şi terminând cu masacrele în masă din Cambodgia lui Pol Pot, se înscriu într-un context special, fără echivalent în alte vremuri, născut dintr-un calcul rece şi pus în serviciul unor ideologii care se vor deţinătoarele unui Adevăr istoric absolut. Oriunde socialismul (produs ideologic al dialecticei materialiste) şi-a făcut apariţia, fie sub masca "internaţionalismului proletar", fie sub aceea a "naţionalismului social", închisoare şi tortură devin instrumente privilegiate în slujba violenţei, care la rândul ei capătă funcţie esenţială în exercitarea puterii. Paradoxal, cele două noţiuni, antinomice ca determinate ale unei stări sociale în care se oglindesc cele două ideologii, rasa şi clasa, capătă acelaşi sens şi se confundă în "opera" de excludere şi exterminare. Ca şi în oricare altă ideologie raţionalistă, în care conceptul hegelian "violenţa în serviciul raţiunii" capătă valoare de simbol identificator. Vom conveni lesne că atitudinile acestea sunt absurde, inumane şi la termen inoperante. Nicăieri însă absurdul n-a atins dimensiunile din România. Ceea ce s-a petrecut aici depăşeşte orice imaginaţie, orice înţelegere. De aceea, experienţa de la Piteşti, ca şi derivatele ei, nu vor putea fi explorate exhaustiv niciodată. Nu este vorba de actul în sine. Despre el s-a scris şi se va mai scrie. Cu un oarecare efort, chiar şi cei care au trecut prin infern au reuşit până la urmă să-şi învingă repulsia şi să dezgroape oroarea în totala ei nulitate. Ea a intrat în istorie, e drept cu greutate şi parcă pe furiş, dar nu mai este contestată. Ceea ce trebuie să intre în discuţie acum este motivul care i-a împins pe comunişti să recurgă la asemenea mijloace. De ce a trebuit ca această experienţă să aibe loc tocmai în închisorile din România şi asupra unui corp de deţinuţi cu un calificativ specific: studenţii, punte de legătură între trecut şi viitor ("Prin voi vom rupe şira spinării a reacţiunii", ne spuneau anchetatorii, prin 1948/50, când oboseau să mai loveacă şi aveau chef de vorbă...), pe deoparte; iar, pe de altă parte, cadrele spirituale, intelectualii în vârstă, depozitari ai conştiinţei naţionale a poporului român. Şi unii şi alţii, cei supuşi experimentului erau în marea lor majoritate legionari. Nu au fost scutiţi nici cei care reprezentau o valoare intelectuală certă şi o atitudine de rezistenţă serioasă şi ale căror vederi puteau fi catalogate drept "fascizante". Cazul lui Ioan Ioanid este destul de reprezentativ, Ioanid nefiind legionar. A avut doar câţiva prieteni a căror credinţă a respectat-o. Comportamentul lui, însă, a fost suficient de demonstrativ pentru ca anchetatorii să-l califice drept "legionar".

În conflict cu societatea "cealaltă", comunismul a întâlnit mai întotdeauna din partea reprezentanţilor ideologiei "burghezo-capitaliste" un refuz pe criterii logice, de natură economică, socială sau filozofică, în care demonstraţia se sprijinea pe silogisme, având ca sursă (în general) materialismul dialectic sau raţionamentul cartezian. (Raymond Aron face o demostraţie magistrală în *L'opium des intellectuels*). Conflictele sociale nu puteau fi soluţionate decât pe bază de "cantitate", întrucât amândouă concepţiile îşi aveau sursa în aceeaşi *viziune materialistă* a societăţii, diferenţa existând doar în alegerea metodelor de aplicare. Evoluţie paşnică prin îmbunătăţirea stării materiale a tuturor pentru unii, pentru ceilalţi revoluţie violentă pentru desalienarea proletariatului şi apropierea mijloacelor de producţie, pentru eliminarea exploatării. Or, cum "socialismul ştiinţific" era o religie inversă, o expresie autentic mistică, o societate "ideală" născută din secularizarea ideii mesianice a paradisului pierdut, întreaga critică burghezo-capitalistă rămânea inoperantă, obsesia "viitorului radios" devenind dogmă intuşabilă.

Pentru prima dată ideea comunistă se va izbi de rezistenţa unui corp structurat, axat pe o concepţie diametral opusă, dând preponderenţă identităţii omului în detrimentul masificării colective şi subordonând raţionalul unor autentice valori morale. Deci nu un adversar, ci un duşman, cu care orice convieţuire devine practic imposibilă. Acest duşman comuniştii l-au identificat tocmai în angajamentul total al legionarilor în lupta de rezistenţă anticomunistă. Şi l-au combătut cu toate mijloacele.

Cu rare excepţii, studenţii au avut întotdeauna o orientare tradiţional-naţionalistă. Puţini au fost cei care s-au lăsat ademeniţi de ideile socialiste. Excepţia era constituită de elementele alogene, în special evrei din Basarabia şi Bucovina sau Unguri din Ardealul abia eliberat. Presiunea comunistă se simţea mai ales la Universităţile din Iaşi, Cernăuţi, mai puţin la Bucureşti ori la Cluj, unde predomina sentimentul naţional al maghiarilor răniţi de pierderea războiului. Deşi cea mai mare parte dintre ei proveneau din familii destul de înstărite, orientarea politică a studenţilor evrei era spre stânga. După revoluţia bolşevică din 1917, ei au început să militeze în favoarea ei, proclamându-se deschis comunişti. Toată agitaţia prin presă ori manifestaţii era controlată de ei. În faţa acestui pericol, care nu era numai teoretic (bomba aruncată de Max Goldstein în faţa Senatului, în Decembrie 1921, a ucis un episcop) şi care izbea sensibilitatea naţională a tinerilor veniţi în bună parte din mediul rural, reacţiunea s-a manifestat aproape simultan. Nu este cazul aici să prezentăm acţiunile generaţiei '22. Se poate spune doar că, încă de atunci, orientarea politică a studenţilor români va fi dominată de curentul naţional-creştin şi de opoziţia fermă la bolşevism, chiar de la apariţia acestuia pe malul Nistrului. În perspectiva unei previzibile confruntări, având în vedere misiunea lui internaţionalistă, elita studenţimii se pregătise din timp, decorticându-i structura ideologică şi descoperindu-i adevărata misiune de esenţă demonică: ura de clasă, ura celor consideraţi de ei ca oropsiţi, împotriva celor care posedau o avere oarecare, indiferent de natura şi valoarea ei. Unei ideologii care-şi împlânta rădăcinile în visul unui mesianism secularizat şi axat pe ura împotriva celui care are, fie el îmbrăcat în frazeologie raţionalistă, nu i se putea opune decât conceptul creştin, hrănit din învăţăturile Evangheliei şi altoit pe structura tradiţionalistă a românului, adică pe mila şi dragostea pentru cel care nu are. De aici imposibilitatea compromisului de care pomeneam.

Pornind de la această realitate, reeducarea de la Piteşti(ca şi cea ulterioară, de la Aiud) va fi un unicum în planul uman al raportului dintre indivizi. Ea s-a făcut pornind de la interpretarea răsturnată şi combătută cu toată furia a întregului sistem de valori creştine care au stat la baza educaţiei studenţilor (şi în special al celor care proveneau din rândurile Frăţiilor de Cruce), educaţie primită tocmai de la cadrele care vor fi maturizate după zece ani la Aiud şi cărora li se va reproşa în primul rând faptul de a fi barat drumul comunismului prin imunizarea tineretului faţă de microbul roşu (cf. Andronescu, *Reeducarea de la Aiud*, "P.C.", serial). Vom întâlni aici unul din multiplele aspecte cinice ale comportamentului reeducatorilor: acela de a se erija în apărători ai unei generaţii pe care cu zece ani înainte o sfărâmaseră moral şi fizic la Piteşti! Nimic nu a fost scutit. Întreaga ierarhie care a stat la baza educaţiei studenţilor a fost călcată în picioare, cu o violenţă oarbă. Mamă, tată, individ, familie, prieteni, şcoală, educaţie spirituală, Dumnezeu, biserică, morală, istorie - nimic, dar absolut nimic, nu a fost lăsat nepângărit. Totul trebuia compromis prin forţarea cobailor să se automutileze spiritual, după ce se autodistruseseră fizic. A fost o experienţă aplicată la rece, metodic, "ştiinţific", pentru a determina până la ce punct spiritual poate fi omul maleabil şi reductibil la nivelul mediului său. Ea a urmărit până în pânzele albe verificarea pe viu a unei certitudini fioroase: omul vine în lume, din punct de vedere intelectual, "tabula rasa", un fel de pastă amorfă, un fel de argilă maleabilă la infinit, căreia i se pot imprima formele dorite sau visate de cel care este în stăpânirea ei şi reprezintă voinţa părţii "conştiente" a societăţii. El nu va fi, deci, decât ceea ce "suprastructura" societăţii îi va imprima prin educaţie. Făcând abstracţie de suflet, comuniştii nu şi-au putut închipui nici o clipă că rezultatul nu putea fi decât iluzoriu.

Experienţa de la Piteşti nu este, deci, decât produsul firesc al gândirii materialiste care, pornind de la simple calcule omeneşti, fundate numai pe raporturi de greutate şi număr, neagă omului atributele spirituale, lăsându-l până la urmă doar o "cantitate" de materie supusă tuturor capriciilor. Ea s-a bazat pe considerentele următoare:

1. Conceptul utopic al unui ADEVĂR absolut, produs al raţiunii şi deţinut de o minoritate - "elita" - care nu poate admite alteritate (două vise în acelaşi pat). Viabil teoretic, dar irealizabil, utopic pe planul realităţii. Societatea fără violenţă, la care se poate ajunge prin utilizarea fără limite a violenţei! Alt paradox marxist.

2. Imposibilitatea unui compromis între concepţia materialistă a socialismului zis "ştiinţific" şi viziunea creştină a românilor. Comuniştii au avut întotdeauna nevoie de "tovarăşi de drum" sau de "idioţi utili" (Lenin) şi i-au recrutat tocmai din rândurile acelora carè aveau ca bază de gândire doctrinară materialismul ateu sau agnostic.

3. Uzurparea de către această minoritate, în numele colectivităţii, a tuturor atributelor divinităţii; identificarea individului - ca expresie conştientă a societăţii - cu divinitatea însăşi, prin confiscarea şi însuşirea atributelor ei. Omul devine astfel măsura tuturor lucrurilor, stăpânul absolut al vieţii şi al morţii. Saltimbacul de pe frânghie poate fi prăbuşit în vid; nici o morală nu-i mai interzice tânărului să nu-i ia locul!

4. Stabilirea arbitrară a unor criterii etice specifice filozofiei materialiste, care nu se mai vrea pasivă incursiune neutră în domeniul întrebărilor esenţiale. Ea intervine şi îşi materializează ideea în acţiune, împinge domeniul ei dincolo de orice bariere, modifică desfăşurarea istoriei, cu vădita intenţie de a o supune unui întreg şir de norme sau legi (Marx). Care vor degenera în ceea ce se va numi "justiţie populară" şi în care "nu dreptatea e lege, ci legea e dreptate", cum stătea scris sub tabloul "conducătorilor", în sălile tribunalelor populare. Faptul că această intervenţie intră în contradicţie cu evoluţia firească a naturii, nu pare să tulbure conştiinţa nici a judecătorilor şi nici, ceea ce este infinit mai grav, a "filosofilor". Parafrazând, dialectica marxistă are raţiunile ei, pe care raţiunea nu le înţelege...

5. Necesitatea absolută a eliminării oricărei "diferenţe" care tinde să contrazică normalitatea derivată din aceste legi, din moment ce-i neagă valoarea absolută, deci "eternitatea". "Crearea Cetăţii Perfecte, accesul la paradisul terestru, ne sunt totdeauna prezentate ca fiind subordonate eliminării prealabile sau convertirii forţate a vinovaţilor" (R. Giraud). Sau, am spune, proclamaţi *ab initio* vinovaţi.

Dumitru BACU

(Va urma) *(Évry, Franţa).*

UN NOU PLAN VALEV

Demostene ANDRONESCU

"Cine are interesul ca România să intre săracă în Europa?", m-a întrebat, deunăzi, un prieten care are marele cusur de a gândi, de a pune şi de a-şi pune întrebări. "Căci - îşi justifica el întrebarea - după şase ani de la ceea ce unii mai cred, sau numai se prefac a crede, că a fost revoluţie, se vede cu ochiul liber şi de la distanţă că acţiunea de falimentare a economiei româneşti este gândită şi minuţios programată. Şi este gândită şi programată nu de incompetenta, corupta şi iresponsabila noastră clasă politică, ci de altcineva care, interesat fiind, cu complicitatea inconştientă şi vinovată a acesteia, ne pregăteşte viitorul"...

Nici eu şi nici prietenul meu nu suntem economişti. Nu este însă nevoie să fii mare specialist în domeniu pentru a-ţi da seama că asupra economiei româneşti se duce o susţinută acţiune de falimentare. Nu trebuie să ai neapărat studii de specialitate pentru a observa că România, care, din punct de vedere al resurselor materiale şi chiar umane, precum şi din punct de vedere al capacităţilor de producţie, nu este deloc mai săracă decât celelalte ţări ce au cunoscut "binefacerile" utopiei comuniste, este cu mult în urma acestora în ceea ce priveşte relansarea economică, venitul naţional brut pe cap de locuitor, nivelul de trai, precum şi la toţi ceilalţi indicatori economici (marea majoritate a populaţiei trăind cu mult "sub pragul sărăciei", cum eufemistic este numită astăzi mizeria cruntă în care această populaţie se zbate). S-a spus şi se tot repetă, fie de către putere, fie de către opoziţie, că această stare de lucruri s-ar datora moştenirii nefaste pe care ne-a lăsat-o vechiul regim, greutăţilor inerente tranziţiei, incompetenţei manageriale (sic!), corupţiei care s-a întins ca o pecingine la toate nivelurile (şi pentru eradicarea căreia - vezi Doamne! - nu se poate face nimic), acumulării sălbatice de capital şi, nu în ultimul rând, lipsei de voinţă politică a actualei echipe guvernamentale care, din motive pe care nu le vom menţiona acum, temporizează şi chiar sabotează privatizarea. Suntem conduşi de indivizi pe cât de incompetenţi, pe atât de venali şi lipsiţi de scrupule, avem corupţie şi corupţi cât cuprinde, la noi se practică o acumulare de capital sălbatică, putând fi comparată cu acumularea primitivă din Europa preindustrială, şi toate acestea se suprapun peste greutăţile obiective, inerente perioadei de tranziţie. Dar, oricât de catastrofale ar fi aceste racile interne, de care, până la urmă, noi suntem vinovaţi, ele singure nu pot explica situaţia dezastruoasă pe care o traversăm. Obsesia celor care susţin că o conspiraţie mondială complotează împotriva noastră nu este cu totul lipsită de temei. Numai că această "conspiraţie" (o pun deocamdată între ghilimele) nu vizează doar poporul român, ci lucrează, cu intensităţi diferite (depinde de importanţa pe care o au sau care li se acordă), împotriva tuturor naţiunilor europene şi, în special, a celor din Est care, deşi au cunoscut timp de aproape o jumătate de secol ororile comunismului, au ieşit din această utopie totalitară cu mecanismele de rezistenţă spirituală şi morală încă funcţionând. Căci ce altceva este proiectul de "construcţie a Noii Europe", imaginat şi pus în practică de o "elită" de experţi în ale abstracţiunii, dacă nu o conspiraţie împotriva *adevăratei Europe*, care este o *Europă a diferenţelor*. Un proiect de esenţă totalitară, ca şi toate celelalte totalitarisme care au bântuit veacul nostru! Această nouă utopie totalitară, *internaţionalismul comunitar* (care, ca orice totalitarism, siluieşte viaţa, încercând să o îngrădească în tipare abstracte), vizează, printre altele, distrugerea Europei reale, a Europei naţiunilor, a universurilor spirituale specifice, şi înlocuirea ei cu o Europă uniformă, abstractă, cu omul ei nou, "europenul abstract", fără naţionalitate şi fără istorie, şi vizează crearea unui model unic, riguros planificat, comparabil cu modelul "economiei planificate" a celuilalt internaţionalism, *internaţionalismul comunist*, recent sucombat.

Din aceste motive, Europa comunitară, care este cel puţin tot atât de interesată să ne integreze pe cât suntem şi noi de interesaţi să fim integraţi, pregăteşte, cu minuţiozitate şi fără menajamente, terenul în acest scop. Desigur, până la urmă, vom intra în această "Nouă Europă", dar nu vom intra cu potenţialul nostru economic valorificat. Şi, mai ales, nu vom intra cu zestrea noastră spirituală şi materială actuală, de care ea nu are nevoie. Din aceste motive, artizanii "Noii Europe" nu numai că tolerează, dar şi întreţin cu abilitate toate disfuncţionalităţile interne ale perioadei de tranziţie, pentru ca perdeaua de fum creată de acestea să camufleze acţiunile externe de demolare a structurilor economice româneşti (care, performante, i-ar incomoda) şi să creeze altele noi, corespunzătoare strict intereselor comunitare.

Pentru a ilustra această stare de lucruri, să luăm doar un singur exemplu. Situaţia dezastruoasă în care se află agricultura românească nu se datorează numai disfuncţionalităţilor create de trecerea de la un sistem la altul şi nostalgiilor colectiviste ale lui Ion Iliescu ori ale celorlalţi demnitari neocomunişti, ci şi intereselor celor pe care valorificarea potenţialului agricol românesc i-ar stânjeni. Căci, ce ar însemna pentru Europa comunitară integrarea unei Românii cu o agricultură performantă şi competitivă? I-ar crea, fără îndoială, probleme. Pe lângă multele pe care deja le are din acest punct de vedere. Să ne amintim numai de numeroasele "războaie" dintre membrii ei ("războiul" puilor, al vinului, al untului, etc., etc.), precum şi de mai recenta acţiune de protest a fermierilor francezi, care au manifestat vehement pentru apărarea intereselor lor economice în cadrul comunităţii.

Este limpede, deci, că, cel puţin în perioada de pregătire a integrării, România şi, în general, toate ţările est-europene care aspiră la integrare, vor servi ca pieţe de desfacere, printre altele, şi pentru produsele agro-alimentare ale comunităţii. De altfel, piaţa românească a şi fost invadată de astfel de produse, cele similare româneşti dispărând aproape cu desăvârşire. Situaţia este aceeaşi şi în celelalte sectoare economice. Exemplele abundă. Noi ne oprim, totuşi, aici; nu înainte, însă, de a face amara constatare că ni se pregăteşte, de fapt, *un nou plan Valev*, cu singura deosebire că centrul de planificare nu va fi Moscova, ci Strasbourgul.

PREŢUL DREPTULUI LA IDENTITATE

Anunţata retragere a armatelor ruseşti de intervenţie din CECENIA s-a dovedit foarte curând a fi doar o simplă promisiune propagandistică. Dacă se are în vedere că vestea mai conţinea şi precizarea că în zona de conflict din nordul Caucazului vor continua să opereze "forţe speciale", intenţia Moscovei de a continua campania de masacrare a cecenilor era evidentă.

Cu tehnica de luptă cea mai modernă, forţele ruseşti continuă o campanie criminală împotriva întregii populaţii cecene. De mult timp, pretextându-se colaborarea dintre luptătorii pentru independenţă şi populaţia civilă, aviaţia şi artileria Rusiei bombardează de-a valma satele şi oraşele cecenilor. Această furie nimicitoare este determinată de neputinţa unei puteri aparent invincibile şi copleşitoare de a se impune în faţa unor luptători animaţi de o nestăvilită vitalitate şi o neînduplecată voinţă de luptă, dusă până la sacrificiu.

Eliminarea, printr-o complicitate criminală cu serviciile secrete şi tehnologia de vârf occidentale, a liderului cecen Djohar Dudaev este încă o dovadă a implicării vinovate a Apusului în chestiunea expansionismului rusesc şi a contribuţiei la menţinerea unui potenţial militar periculos al acestei ţări. Pe nimeni n-ar mai trebui să mire constanta reacţie de adversitate vehementă faţă de planurile de extindere spre Răsărit a NATO. Faptele se petrec de maniera în care Occidentul însuşi pare interesat: "umbrela de securitate" să nu-i încapă şi pe foştii (?!) sateliţi ai Kremlinului...

De altfel, sfidarea ruscască a fost încurajată făţiş, cu prilejul ultimei reuniuni din această primăvară, de la Moscova, a liderilor Celor Şapte [prime puteri economice ale lumii], club al cărui membru aspiră şi Rusia să devină. Tâlcul aprecierii făcute de Bill Clinton în privinţa evenimentelor şi situaţiei din Caucaz este mult prea străveziu. Preşedintele american, referindu-se la faptul că "în secolul trecut, şi SUA au fost confruntate cu secesiunea Sudului", a omis, ca din întâmplare, esenţialul. Căci este foarte clar că nu secesiunea Sudului american se aseamănă cu lupta şi sacrificiul pentru independenţă şi libertate a Ceceniei, ci modalitatea în care a fost săvârşită masacrarea indienilor nordamericani de către trupele federale ale SUA este identică, dar la altă scară, cu aceea în care sunt nimiciţi cecenii, militari şi civili de-a valma, de către trupele (tot federale!) ruseşti.

Nici în ORIENTUL MIJLOCIU lucrurile nu stau cu nimic mai bine în privinţa dreptului la identitate şi existenţă. Nici Israelul nu se împiedică de nici un fel de scrupule. Sfidarea evreiască este pe cât de agresivă, pe atât de cinică. După ce au izgonit din casele şi aşezările lor sute de mii de arabi palestinieni, pe mulţi ucigându-i, iar pe alţii obligându-i la pribegie, nici astăzi supravieţuitorii acestui genocid nu se află la adăpost sigur nicăieri. Sub pretextul intervenţiei împotriva "teroriştilor" din mişcarea Hezbollah, forţele aeriene ale Israelului nu au ezitat să bombardeze tabăra de la Cana, din sudul Libanului, chiar dacă această tabără se află sub protecţia declarată, legală şi efectivă (?!) a ONU.

Cum foarte puţină lume, dacă nu aproape nimeni, se ostenşte astăzi să mai facă cuvenita delimitare între luptătorii pentru libertate şi apărarea propriei lor identităţi, pe de o parte, şi forţele statelor cu care se confruntă, pe de altă parte, confuzia cultivată în opinia publică mondială, pe toate căile şi cu toate mijloacele, permite, foarte lesne, percepţia răsturnată a fenomenului terorismului. Astfel, terorismul de stat este prezentat şi perceput ca "legitimă apărare", şi invers, lupta pentru apărarea şi afirmarea propriei identităţi şi fiinţe etno-spirituale este definită şi incriminată ca "terorism"!

În ciuda proiectelor internaţionale şi Raportului ONU care condamnă masacrul israelian de la Cana, Israelul transmite lumii un mesaj foarte clar în privinţa intenţiilor sale de a nu se lăsa împiedicat de nimic şi de nimeni, nici chiar de ONU, când e vorba de interesele sale stricte.

Acelaşi preţ enorm este plătit de KURZI şi de TIBETANI în lupta lor pentru apărarea dreptului la identitate şi la existenţă.

Comunicatele oficiale turceşti menţionează cifre de ordinul zecilor de mii de victime din rândurile luptătorilor kurzi. Nu mai sensibilizează pe nimeni faptul că aceste victime provin din rândurile unui popor de zeci de milioane de suflete căruia i se refuză dreptul la identitate şi neatârnare. Nu mai impresionează şi nu mai scandalizează pe aproape nimeni faptul că armatele turceşti violează frontierele Irakului, la vânătoare de kurzi.

Tibetanii, micul popor ce trăieşte din timpuri imemoriale în imensitatea podişului din nordul Himalaiei, suportă de multă vreme agresiunea chinezească. "Revoluţia culturală" maoistă, soldată cu distrugerea mai tuturor celor circa 3000 de mănăstiri budhiste, victime ale furiei demente atee, nu a sensibilizat Occidentul mult mai dcât o făcuse masacrul din Piaţa Tien An Men. Drepturile omului sunt percepute diferit.

La CHIŞINĂU, conflictul pentru putere pare să cunoască o perioadă de acalmie prelectorală. Preşedintele Mircea Snegur, după eşecul în tentativa de a-l dizloca din postul de ministru al apărării pe generalul prorus Pavel Creangă, a dat un nou ordin: la loc comanda! Aparenta linişte nu înseamnă neapărat că "beligeranţii" nu urzesc noi planuri operative în vederea desfăşurărilor ulterioare. Dacă balanţa va înclina în favoarea celor care vor să se afirme ca purtători ai unei identităţi româneşti şi ai idealurilor de Unitate şi Reîntregire, ori a celor ce-şi afirmă identitatea şi independenta "moldoveneacă", rămâne de văzut. Oricum, preţul victoriei celor din a doua categorie este achitat demult. În contul acestora Moscova este pregătită să verse oricând "ajutoarele" sale.

Libertatea şi viaţa lui Ilie Ilaşcu şi ale camarazilor lui, ca şi acelea ale tuturor românilor ce-au îndrăznit să-şi afirme dreptul la libertate şi identitate (şi încă o mai fac), poate să fie oricând preţul cu care se poate plăti cutezanţa unei asemenea aspiraţii. Disponibilitatea autorităţilor de la BUCUREŞTI pentru semnarea unui tratat cu Rusia fără condamnarea expresă a Pactului Molotov-Ribbentrop şi a consecinţelor sale, înseamnă, în fapt, ratificarea unui act de trădare naţională.

Nicolae POP

DE PE CULMILE DISPERĂRII LA JURNALUL FERICIRII

Citind *Jurnalul Fericirii* al lui Nicu Steinhardt mi-a venit în gând cazul lui Nicodim "care era fruntaş între Iudei", căruia Domnul i-a spus că omul trebuie să se nască din nou "prin apă şi Duh". Din acea noapte Nicodim a trecut de la întuneric la Lumină şi i s-a îngăduit să atingă Trupul Domnului şi să-l gătească pentru Înviere cu "smirnă şi aloe, ca la o sută de litre". Nicu Steinhardt a coborât şi el în noaptea puşcăriilor comuniste şi acolo a aflat Lumina, născându-se din nou "prin apă şi Duh" şi aducând smirna şi aloea mărturisirii sale. Putea să facă altfel, odată îmbrăcat în Hristos?

Tristeţea e că se poate şi altfel. Aşa cum iudeilor li s-a retras alegerea, ca să se dea altor neamuri, nici harul Botezului nu e ireversibil dacă nu e pus în lucrare. Tot citind *Jurnalul*, am notat că una dintre acuzaţiile care i s-au adus lui Nicu Steinhardt a fost că citea şi răspândea literatură "mistico-legionară". Şi, surpriză, printre autorii acestei literaturi figura şi Emil Cioran. Prin tinereţea mea ştiam că Emil Cioran era un reprezentant de seamă al ceva numit "trăirism", o boală foarte urâtă şi extrem de contagioasă, de care trebuia să ne ferim mai rău ca de ciumă (avea, de altfel, Securitatea grijă să ne ţină în carantină). Prin anii '60-'70, totuşi, cei care puteau avea acces la Biblioteca Academiei l-au descoperit şi pe Emil Cioran; şi pe Mircea Eliade, alt scriitor "mistico-legionar" ţinut în carantină. Zvonurile spuneau că aceştia doi ajunseseră notorii în lumea care mai umbla încă pe două picioare.

Fireşte, m-am aruncat cu "disperare" în citirea lui Eliade şi Cioran. Mi se deschidea un orizont nebănuit. Avem contact cu acea "ciumă" de care m-am contaminat definitiv. Citeam, cu bucurie ascunsă încă, execuţia caustică a materialismului marxist din operele lui Cioran şi exultam la afirmarea spiritului din opera lui Eliade. Aveam şi acel sentiment al participării la lucrul interzis: gândirea "mistico-legionară". Dar parcă, totuşi, ceva nu suna "right", ca vioara virtuosului care, din când în când, mai scapă o notă falsă. De unde îmi venea o nedefinită iritare aflând de "căderile în timp"? Era acolo tonul Eclesiastului reverberat în gâlceava înţeleptului Cantemir cu lumea, era acea neîncredere tonică în iluziile lumii, era privirea acidă a lui Diogene şi gesturile sale sfidătoare în piaţa publică, dar parcă aşteptam şi altceva. Ştiam doar că legionarii fuseseră creştini, mistici şi fanatici "ortodoxişti". Ştiam ce era ortodoxia, mergeam totuşi la biserică, cu toate reuniunile de la şcoală din noaptea de Paşti, cu toată propaganda "lor" ateist-ştiinţifică; şi mama nu s-ar fi gândit să nu mă ducă la spovedanie şi împărtăşanie măcar de Paşti, orice ar fi zis partidul; şi parastase trebuiau făcute (de altfel, petrecându-mi copilăria în curtea Bisericii Enei, eram totdeauna primii la toate pomenile). Îl citisem şi pe Nae Ionescu, aşa că încă şi mai tare nu pricepeam... Cioran fusese doar elevul lui Nae Ionescu! Unde era "misticismul legionar", căci între timp aflasem şi ce era misticismul; şi nu de la oarecine, ci de la Părintele Stăniloae, pe care am avut norocul extraordinar să-l cunosc în anii mei de formare intelectuală. Un drăcuşor mi-a şoptit la un moment dat: "Cum se face că un legionar atât de vestit ca Cioran, doctrinar al trăirismului, existenţialismului, legionarismului, misticismului şi câte altele, este atât de apreciat şi lăudat în Occident, când lui Vintilă Horia i s-a retras Premiul Goncourt pentru că se zvonise că fusese «de dreapta», nici măcar legionar? Când a fi de dreapta în Parisul lui Sartre înseamnă să-ţi pui şireangul de gât? Nici lui Eliade nu-i e prea moale. Da' de Soljenţîn ai auzit? L-au făcut şi pe el «de dreapta», cu tot Premiul lui Nobel... Ai?". Drept să spun, nu ştiam ce să răspund şi până la urmă am lăsat-o baltă. Aveam altceva mai bun de făcut.

Aveam să aflu răspunsul mult mai târziu, ca în piesele de teatru sau filme. Era, cred, prin 1988, când, într-o librărie din Sydney, am găsit *The temptation to exist* a lui Cioran (Quartet Books, London - New York, 1987). Am sărit în sus şi am cumpărat cartea imediat. Era cam scumpă, dar să găseşti aşa ceva în Australia, unde preocuparile intelectuale sunt ceva exotic, aproape "unaustralian"!... Şi când am deschis cartea, deodată mi se făcu negru înaintea ochilor şi lumină în cap. Citeam şi reciteam un eseu intitulat *A People of Solitaires* şi frazele parcă refuzau să intre în conştiinţa. Dacă n-aş fi recunoscut stilul (deşi nu mai citisem nimic de el de peste douăzeci de ani, iar atunci în franţuzeşte) şi n-aş fi fost sigur că pe copertă scria E. M. Cioran şi pe pagina de gardă nu ar fi fost scris "născut la 8 Aprilie 1911, la Răşinari, un sat din Carpaţi, unde tatăl meu era un preot grec-ortodox", aş fi crezut că am în mână una dintre acele nenumărate cărţi şi articole care proliferează mai ales în jurul Crăciunului şi Paştilor şi care "demonstrează", după "cele mai recente interpretări" şi "cele mai noi date", că evreii parcă nici n-au fost prin împrejurimi la Procesul lui Iisus. "Ana şi Caiafa întrupau în ochii mei însuşi bunul simţ... Intrebuinţând mijloace cinstite, ei au arătat un interes remarcabil în cazul celui se prezenta... Am împărtăşit exasperarea lor la răspunsurile evazive ale acuzatului... Probitatea lor m-a cucerit. Am fost alături de ei şi *l-am aprobat pe Iuda, deşi i-am dispreţuit remuşcările*". Cioran descria sentimentele sale "spontane" când asista la faimosul festival de la Oberammergau (a cărui interzicere a fost cerută cu atâta vehemenţă, pentru că ar alimenta "antisemitismul") şi încheia: "Când am ieşit în hall, am simţit că publicul perpetua prin lacrimile sale o neînţelegere veche de două mii de ani... Oricât de grave au fost consecinţele, rejectarea Creştinismului de către Iudei rămâne cea mai mare realizare a lor, un NU care le face cinste". (Ceva care îmi aduce aminte de o carte recentă, scrisă de un "proeminent expert catolic în Evanghelii", Father Raymond E. Brown, *The Death of the Messiah*, care a primit imprimatur-ul şi care afirmă că trebuie să tratăm toate detaliile familiare din Evanghelii ca imaginare! Şi că totul a fost o înţelegere greşită - din partea creştinilor, fireşte - pe care au folosit-o drept pretext pentru persecuţia evreilor de-a lungul veacurilor! Totul, fireşte, cu "imense scholarship" care "desigur îi va necăji pe creştinii «tradiţionalişti», "deşi e în acord cu noile puneri în gardă împotriva «fundamentalismului» ale Comisiei Biblice Pontificale!"). Dumnezeule, mi-am zis, omul ăsta e un diavol! Şi, cu greaţă, am pus cartea deoparte. Mai că îmi părea rău de bani, ar fi făcut un număr apreciabil de sticle de bere, care îmi cam lipseau. Exilul, totuşi, nu este uşor...

Dar lucrurile nu s-au terminat aici. Mă rog, un diavol are oarecare măreţie, cel puţin aşa crede el. Dar iată că vine "revoluţia". Cioran la mare cinste (legionarii erau încă duşmanii fioroşi, de trebuia să aduci minerii împotriva lor!). Fraze grandilocvente despre "gândirea arestată", "pagini cenzurate" etc. D-l Liiceanu deplasat la Paris să ia un interviu (interminabil) ilustrului "trăirist". Câteva ore de vagă iritare la lungimile tăcerilor blazate şi pline de indescifrabile subînţelesuri ale maestrului, ale plimbărilor melancolice pe bulevardele pariziene (impuse, poate, de montajul D-lui Liiceanu), agrementată doar de verva contrapunctică a lui Petre Ţuţea, "vizionând" o casetă menită să ne arate cum s-a liberat "gândirea arestată". Şi deodată, dincolo de interminabila lungime, minabilul adevăr, gol-goluţ, patetic. Hotărârea sa de a nu munci niciodată, anii de sărăcie din Paris, expulzarea din cantina studenţilor, unde mânca dându-se drept student, curtea fără mare succes făcută celebrităţilor literare ale vremii, umilinţele. Chiar şi Diogene regreta că nu poate să-şi satisfacă şi foamea doar frecându-se pe burtă, după celebra sa demonstraţie publică cu altă parte a trupului... Trebuia ieşit din această situaţie intolerabilă şi care nu mai putea dura. Trebuia să avem şi noi faliţii noştri. Dar cum? În Parisul lui Sartre şi Aragon, în Parisul tot mai "gauchist" şi "antifascist", unde bănuiala că ai fi putut fi "colabo" nu era deloc, dar deloc, o glumă? Aici caseta e mai discretă. Dar Cioran găsise soluţia, ne-o spusese el însuşi: "L-am aprobat pe Iuda... Le-am făcut eu oare totdeauna dreptate? Departe de aceasta. Dacă la douăzeci de ani îi iubeam până la punctul de a regreta că nu eram unul dintre ei, mai târziu, incapabil să-i iert pentru că au jucat un rol conducător în istorie, m-am trezit urându-i cu furia dragostei transformate în ură. Strălucirea omniprezenţei lor mă făcea şi mai sensibil la obscuritatea ţării mele, condamnată, o ştiam, să fie sufocată sau chiar să dispară; pe când ei, ştiam tot atât de bine, vor supravieţui de-a pururi, orice s-ar întâmpla. Mai mult chiar, pe vremea aceea nu aveam decât o consideraţie livrească pentru suferinţele lor trecute şi nu puteam să ghicesc care le mai erau rezervate. După aceea, gândindu-mă la tribulaţiile lor şi la hotărârea cu care le-au îndurat, aveam să realizez valoarea exemplului lor şi să scot din el mai multe raţiuni de a lupta împotriva tentaţiei de a abandona orice. Dar oricare au fost simţămintele mele în diferite momente ale vieţii, asupra unui punct nu m-am schimbat niciodată: mă refer la ataşamentul meu pentru Vechiul Testament, la *veneraţia* pe care am simţit-o totdeauna pentru cartea *lor*, această providenţă a exceselor şi ironiilor mele". Închei aici citatul, fără să fi ajuns la limita "exceselor", pentru că şi atâta este mai mult decât edificator. Doar tot el ne spune că toate cărţile sale sunt "mai mult sau mai puţin autobiografice". Şi iată că cei treizeci de arginţi nu au întârziat să vină. Şi s-a blindat, împotriva remuşcărilor şi amărăciunilor capitulării fără onoare, cu aere de teoreticiam al alienărilor şi renegărilor, de ascet al futilităţii. L-am compătimit. Spectacolul capitulării e totdeauna dureros.

Interesant, prefaţatoarea versiunii englezeşti a *Ispitei de a trăi*, Susan Sontag, părea uşor enervată tocmai de acest eseu pe care i-l socotea: "the only weak essay in the present collection and one of the few things Cioran has ever written that falls below his usual standard of brilliance and perspicacity" (p. 20) şi îi trăgea o mică copită de avertisment. Citez: "It may be relevant to recall that Cioran was born in Rumania, virtually all of whose intellectuals have been either apolitical or *overtly reactionary* ... (It's perhaps worth noting, too, that Cioran is the son of a *Greek Orthodox priest*)" (p. 22). Era poate chiar şi pentru saduchei prea mult, prea ostentativ (nu destul de "sincer"?). Parcă voiau să spună: "Ce ne priveşte pe noi? *Tu* vei vedea." Dar, până la urmă, îl iartă mărinimos: "Whatever his political-moral sympathies have in common with right-wing Catholic sensibility, Cioran himself is commited to the paradoxes of *an atheist theology* [!?]. Faith itself, he argues, solves nothing" (p. 23). Şi laudă-l pentru atitudinea "nietzscheană" (Nietzsche, alt doctrinar al "fascismului", dar iertat şi el, pentru vehemenţa sa atitudine anti-creştină, ce l-a dus până la urmă la balamuc). Susan Sontag sublinia cu satisfacţie că şi Cioran vorbea de "the stupidities inherent in the cult of Truth". (Cine a zis: "Eu sunt Adevărul"?). Dă-i înainte, băiete, da' fii cuminte! (Mă rog, un pic de "dreapta" se poate, da' vezi să fie "catholică"! Şi mai ales fereşte-te de "Adevăr"!). Introducerea data din 1966.

Şi ce contrast în confruntarea video cu Petre Ţuţea! Trecut şi el prin mizerii, şi încă ce mizerii, decrepit şi tremurând, aproape incoerent uneori, dar parcă iluminat de aşteptarea marii Întâlniri, care avea să se petreacă pentru el peste puţină vreme, răsplată a unei vieţi de suferinţă. El nu s-a mulţumit cu treizeci de arginţi în această lume, ci şi-a adunat comori în cer. "Unde nici molia nici rugina nu le strică, nici furii nu le sapă şi nu le fură". Şi câţi au fost ca el, nu doar daţi afară de la cantina studenţească a Sorbonnei!

Dar Dumnezeu are socoteli şi mai ascunse şi ironii mult mai subtile. Cartea pentru care a fost condamnat Nicu Steinhardt era tocmai ... *Ispita de a trăi*, pe care acuzatorii, paradoxal luminaţi cu Duhul, care adesea vorbeşte prin gura proştilor şi a păcătoşilor, o considerau "un atac la adresa poporului român". Şi iată că "jidanul" a spus NU, dar nu creştinismului, ci tocmai celor cărora Cioran le admira NU-ul spus creştinismului, rejectând şi el harul, cu care fusese dăruit gratis la Botez, pentru efemera glorie literară, şi renegând "raiul copilăriei" de la Răşinari (dacă nu m-aş fi dat şi eu de-a berbeleacul pe Coasta Boacii şi n-aş fi călărit pe leii lui Şaguna, fără însă să fi jucat fotbal cu ţestele din cimitir, n-aş fi crezut câtă durere şi amărăciune implică această ruptură; poate e o circumstanţă atenuantă?). După un pic de periuţă pe hainele conducerii "revoluţionare" din România, s-a trezit publicat integral şi în ţară, salutat ca un mare

Vlad PROTOPOPESCU
Sydney, Australia

(continuare în pag.11)

MIŞCAREA LEGIONARĂ ŞI BISERICA

Conferința de mai jos - din care am redus câteva pasaje (ce nis-au părut redundante) și în care am actualizat ortografia, punctuația și, mai rar, anumite forme sau construcții lexico-gramaticale - a fost rostită de teologul Gheorghe Racoveanu (1900-1967), discipol al lui Nae Ionescu și membru marcant al Mișcării Legionare, în seara zilei de 15 martie 1943, în fața grupului legionar din lagărul de la Buchenwald. Conferința a fost publicată, alături de alte texte ale lui Gh.Racoveanu, într-o broșură apărută în exil (Editura "Armatolii" - Cetatea Eternă, col. "Biblioteca Verde - Nr.22", 1973), cu o prefață de Constantin Papanace.

Este avută în vedere editarea în volum a principalelor scrieri ale lui Gh.Racoveanu (unele inedite), atât din perioada interbelică (autorul a luat calea exilului în 1941), cât și din cea postbelică (și-a sfârșit zilele în Germania, fiind înmormântat la cimitirul Waldfriedhof din Freising).

Grija pentru unitatea noastră în gând mă face să vă poftesc la examinarea unei probleme care - orice s-ar spune - rămâne problema centrală a Mișcării noastre și mândria noastră cea mai mare, iară, prin noi, mândria neamului care a putut da lumii un om de proporțiile duhovnicești ale lui Corneliu Codreanu.

Am ținut să vă vorbesc astăzi, 15 Martie, fiindcă astăzi s-au împlinit 3 ani de la moartea în credință legionară a profesorului Nae Ionescu, căruia problema aceasta i-a fost totdeauna aproape de suflet și a cărui capacitate de formulare a realității trăite direct a adus o hotărâtoare contribuție la rezolvarea ei.

Titlul conferinței - indicând mai degrabă o obișnuință de limbaj decât raportul real dintre doi termeni - nu e lipsit de justificare.

Este adevărat că într-o enciclică a Patriarhilor, din 1848, pe numele ei adevărat: «Scrisoare enciclică a Bisericii una, sfântă, sobornicească și apostolică» (scrisoare semnată de 4 patriarhi și 29 episcopi răsăriteni și conținând un răspuns la scrisoarea Papei Pius IX: *Littere ad Orientales*), stă scris că: «păstrarea dogmei și curăția rânduielii n-a fost dată în paza unei ierarhii oarecare, ci în paza întregului *cler* și *popor bisericesc*, strâns unit în dragoste, care fiind însuși trupul Bisericii, sub călăuzirea Duhului Sfânt, nu poate greși». Potrivit acestei definiții - care este cea justă - Legiunea ar fi *o parte a trupului Bisericii*. Când, însă, o parte a totului se organizează singură în vederea unui scop, partea aceasta suferă, uneori, transformări - fiecare ins din noua grupare nu mai este fiecare, ci este așa cum îl hotărăște structura comunității de destin, gruparea din care face de-acum parte. Și când noua comunitate cultivă o concepție despre lume opusă creștinismului și activează în sensul ei, conflictul e deschis. O examinare, deci, a noilor poziții devine necesară. Iată de ce titlul conferinței nu este, deocamdată, lipsit de îndreptățire.

Fără îndoială că în chestiunea aceasta fiecare dintre dumneavoastră are o părere formată. Și e bine că o are. Rău ar fi dacă nu ar avea-o. Problema raporturilor dintre Mișcarea Legionară și Biserică poartă asupra vieții înseși a mișcării noastre. Iată de ce spun eu că e bine că, aci, fiecare dintre dumneavoastră ați ajuns la o soluție.

Că ar fi *justă*, ori *falsă*? Evident că o soluție falsă e un rău. Ca orice lucru fals. Dar mai bine *o soluție falsă*, decât *lipsa preocupării*. Căci o soluție falsă este o alunecare; dar alunecare înlăuntrul unui domeniu. Pe câtă vreme lipsa preocupării însemnează situarea ta în afara granițelor acelui domeniu.

Spre slujirea adevărului și spre ușurarea sarcinei mele țin să afirm, din capul locului, că părerea fiecăruia dintre dumneavoastră, ca și părerea mea, în această chestiune, nu interesează. Aici interesează numai două păreri:

a. *părerea Bisericii*;

b. *părerea Mișcării Legionare*.

Iară rostul meu aici este unul singur: acela de *mărturisitor*. Nu voi veni, deci, cu adevărul meu. Ci voi mărturisi, pur și simplu, adevărul care *este*. Dacă, însă, asupra părerii Mișcării Legionare ne vom înțelege repede, nu tot așa se vor petrece lucrurile cu privire la părerea Bisericii. Domeniul pe care va trebui să-l parcurgem împreună e foarte dificil: mărăcinișuri dese și prăpastii, la tot pasul. Voi fi, dar, nevoit să procedez, în prealabil, la unele defrișări; voi căuta să întind unele punți de trecere peste genuni.

Desigur că o conferință despre *criteriul adevărului în Ortodoxie* ar fi fost bine s-o preceadă pe aceasta. Țin să vă amintesc, cu acest prilej, numai atât: că adevărurile religiei creștine ortodoxe nu sunt adevăruri individuale. Viața lor se desfășoară într-o comunitate și anume: în comunitatea de iubire care este Biserica. Formularea lor - înscrierea la conștient - se face de către *sinoade* (sub călăuzirea Duhului Sfânt), plecându-se de la principiul, absolut just, că *adevărul creștin e de natură sobornicească* (conciliară, sinodală) și nu rațională, rațiunea individuală neavând nimic de spus într-o asemenea problemă. Iară garanția dezvoltării și formulării juste a unui adevăr al Bisericii stă în *organicitatea* lui - în concordanța lui cu *tradiția*, el trebuie să stea, adică, structural, într-un raport organic cu toate celelalte adevăruri; trebuie să se integreze în *unitatea organică a învățăturii*. Nu e în concordanță cu cele formulate până la el - se respinge. Stă în concordanță cu ele - rămâne.

În învățătura noastră ortodoxă nici un om, nici un episcop, nici un sinod nu e mai presus de eroare. «Nu e om care să fie viu și să nu greșească», spune doctrina. Numai trupul Bisericii întreg, unit în dragoste, nu greșește. Și istoria confirmă acest adevăr: au fost episcopi și patriarhi care au greșit; au fost sinoade care au greșit. Și ce s-a rupt de trup, s-a uscat și a murit; iară trupul a rămas și va rămâne, de vreme ce Duhul Sfânt stă în el, călăuzindu-l. Așa stând lucrurile, în Biserica Ortodoxă vom întâlni *o ierarhie a autorității* în materie de cunoaștere a adevărului. Hotărârii unui sinod ecumenic nu i se poate opune, de pildă, hotărârea unui sinod al unei biserici naționale din vremea noastră. Dacă hotărârea unui sinod din vremea noastră contrazice hotărârea unui sinod ecumenic, avem în aceasta dovada că sinodul din vremea noastră a greșit. Tot astfel, nu putem opune părerii unui Sfânt Părinte al Bisericii părerea unui episcop oarecare, fie el om oricât de luminat. Și nici arătările imnografiei bisericești nu le putem răsturna cu ajutorul vreunei alcătuiri a cine știe cărui Doctor, profesor de teologie din vremile de azi. Într-o dispută teologică în care eu aduceam mărturia unui Părinte bisericesc, cineva m-a combătut sprijinindu-se pe o părere a lui... Chateaubriand! Discutând în chipul acesta, nu numai că ne pierdem vremea zadarnic, dar producem confuzii; încălcim drumul înțelegerii. Nădăjduiesc că atenția Dv. binevoitoare și osteneala mea - și una și alta în condiții care sunt departe de a fi optime - ne vor duce, totuși, la înțelegerea lucrurilor. [...]

Pentru soluționarea problemei raporturilor dintre Mișcarea Legionară și Biserică nu voi recurge la citate din Noul Testament, pentru foarte puternicul motiv că metoda aceasta nu duce la nimic. Sau duce la orice. Ceea ce e tot una! Cu ajutorul citatelor din Noul Testament eu pot susține *orice*; pot susține *contrariile*.

Cine are cunoștințe elementare de hermeneutică biblică înțelege ce spun eu aici. În Noul Testament aflăm lucruri privite sub aspecte diferite; aflăm figuri de stil; aflăm alegorii; aflăm paronomasii (jocuri de cuvinte). În Noul Testament sunt înfățișate faptele lui Dumnezeu și cuvinte ale lui Dumnezeu pentru noi; adică porunci date nouă. Interpretând *ad litteram* o figură de stil, putem ajunge - precum s-a și ajuns - la concluzia că, prin bunăvestirea păcii, Hristos ne îndeamnă să ne cumpărăm săbii! Uitând condiția noastră omenească, uitând că noi nu suntem Dumnezei, vom fi gata a imita gesturi ale Dumnezeirii. Dv. știți că în Noul Testament se află porunca neîmpotrivirii: «Nu stați împotrivă celui rău». Și prezicerea: de te silește cineva să mergi cu el o milă de cale, tu mergi cu el două; de vrea cineva să se judece cu tine ca să-ți ia haina, tu dă-i și cămașa; de te lovește peste o parte a obrazului, tu întoarce și partea cealaltă. Această poruncă a neîmpotrivirii la rău - din care Tolstoi face cheia de boltă a sistemului său și pe care Gândhi, mare admirator al lui Tolstoi, o impune, ca armă politică, unei comunități de 400.000.000 - a fost dată peste cap, cu ce credeți? Tot cu un citat - numai cu un citat - din Noul Testament. Și anume: cu o faptă a lui Dumnezeu: cu biciuirea de la Templu. (Uitând interpretatorii acestei fapte că, pe lângă aceasta, Dumnezeu mai făcuse vreo două, trei fapte: soarele, cerul și pământul, de pildă!)

Omul n-are dreptul să se așeze, cu obrăznicie, lângă Dumnezeire pe Tron. El n-are dreptul să judece din punctul de vedere al Providenței, să judece *sub specie aeternitatis*. Că atunci își poate permite orice. Își poate permite, de pildă, să ierte *orice*, fără să aibă *calitatea* de a ierta. (Poate să ierte fapta lui Iuda; sau păcatul comis împotriva comunității de destin din care el face parte; el, care n-are decât dreptul și datoria de a ierta ce i s-a făcut persoanei lui). [...]

Mai îndreptățită ar fi o discuție a problemei pe baza Evangheliei. Căci între Noul Testament (pe care-l purtăm noi în buzunar) și Evanghelie e deosebire. Din Noul Testament eu citesc și judec cu judecata mea. Judecătorul suprem al adevărului e RAȚIUNEA MEA. Evanghelia stă în biserică, în altar, pe sfânta masă. Credincioșii o sărută. (O sărută și preotul, după cetire). Evanghelia conține *cuvântul lui Dumnezeu investit cu putere*; cuvântul într-un singur înțeles; în *adevărătul lui înțeles*. (Înțelesul acesta al Evangheliei se află în cântările și în cetirile ce se fac pe cărțile de la strană sau din altar).

Dar ce este, în esența ei, Evanghelia? Evanghelia este *legea desăvârșirii*, dată omului ce se abate sub povara păcatului și a nedesăvârșirii. Adevărul Evangheliei este *adevărul absolut*, lăsat spre a fi trăit de oameni *în istorie*, deci sub semnul *relativului*.

Învățătura Evangheliei culminează cu porunca: "Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este!" Învățătura lui Hristos cuprinsă în Evanghelie n-a fost dată ca lumea să se uite la ea, prin sticlă, ori chiar să i se închine - spune Nae Ionescu. Învățătura evanghelică a fost lăsată de Dumnezeu spre *a fi trăită* de oameni. Trăirea aceasta a ei fiind *un fapt istoric*, nu poate fi decât *relativă*. Considerată în totalitatea ei, în timp și spațiu, trăirea aceasta constituie însăși *viața* învățăturii. La învățătura

Gheorghe RACOVEANU

evanghelică se adaugă astfel *trăirea* ei de către noi. Ea nu mai este Evanghelie pur şi simplu, ci Evanghelie care a rodit în noi - Evanghelie rodită. Să nu se confunde, aşadar, cuvântul lui Dumnezeu (Evanghelia), care este absolut, cu trăirea lui de către oameni, care, fiind un fapt istoric, nu poate fi decât relativă. Învăţătura lui Hristos se dovedeşte, aşadar, a fi un fapt cu o istorie a lui, cu diverse momente ce se înscriu pe o curbă. Curba aceasta este însăşi legea de desfăşurare a posibilităţilor cuprinse în Evanghelie. Creşterea *normală* a Evangheliei în comunitatea de dragoste a Bisericii se cheamă CREŞTINISM.

Am spus: *creştere normală*. Căci s-ar putea să vedem şi creşteri anormale. Dar împotriva acestor creşteri nefireşti (anorganice, cum am spus), ca şi împotriva formulării false a unei creşteri normale, Biserica are garanţii. Toate creşterile sau rodirile Evangheliei în sânul comunităţii omeneşti şi toate formulările acestor creşteri sunt - în Ortodoxie - examinate în lumina unui dreptar sigur: ÎNVĂŢĂTURA ECUMENICĂ A BISERICII; adică învăţătura recunoscută valabilă de întreg trupul Bisericii (până la anul 787 d.Hr., dată la care s-a ţinut ultimul sinod ecumenic). Căci până în veac. VIII Biserica lui Hristos nu se rupsese de fapt. Ceea ce întreg trupul Bisericii din vremea primelor 8 veacuri, povăţuit de Duhul Sfânt, socotise fără greş, s-a chemat *învăţătură ecumenică*. Învăţătura aceasta a fost fixată *în şapte sinoade generale*, ţinute între anii 325-787, şi denumite, prin glasul Bisericii, SINOADE ECUMENICE. Pentru vremile de azi, ecumenicitatea unei învăţături nu este altceva decât constatarea IDENTITĂŢII acestei învăţături cu învăţătura fixată în sinoadele ecumenice; deci cu învăţătura fără greş a Bisericii de totdeauna.

Deosebirea dintre Evanghelie şi Creştinism nu e, deci, alta decât deosebirea dintre o sămânţă şi floarea crescută în condiţii normale din acea sămânţă. Floarea aceasta, deşi virtual se află cuprinsă în sămânţă, este totuşi *altceva* decât sămânţa.

Trebuie să adaug, pentru lămurirea unora dintre dumneavoastră, că Evanghelia există prin *glasul Bisericii*. Ea a fost formulată în Biserică, sub purtarea de grijă a Duhului Sfânt. Cea dintâi evanghelie - cea de la Matei - a fost scrisă către anul 60, adică la 30 de ani după învierea Domnului; iar cea din urmă - cea după Ioan - către anul 90, adică la 60 de ani după învierea Mântuitorului. Şi garanţia transmiterii ei, nealterate, în *literă* şi *spirit*, este Biserica. Biserica în care se află prezent Dumnezeu - Duhul Sfânt. [...]

Un om de geniu l-a înţeles creştinismul (cel puţin creştinismul nostru răsăritean nu l-a înţeles) - l-a caracterizat drept "morală a sclavilor". E fals. În primul rând pentru că creştinismul e mai mult decât un sistem de morală. CREŞTINISMUL ESTE O ÎNŢELEGERE PROFUND REALISTĂ A EXISTENŢEI. În metafizica creştină, existenţa este îmbrăţişată cu *durerea*. Dar nu numai atât: recunoscând existenţa de fapt a durerii, creştinismul recunoaşte, totodată, şi drepturile la viaţă ale durerii (căci durerea n-a venit în lume fără pricină). Recunoaşterea dreptului la existenţă a durerii nu duce, în creştinism, la resemnare. Păcatul originar, de la care derivă ÎN TIMP răul, nu prezintă o demonstraţie a necesităţii răului. Creştinismul nu luptă, cu orice preţ, împotriva durerii. El are altceva mai bun de făcut. Creştinismul primeşte durerea, în care lumea se zvârcoleşte ca o rămă pe jăratec, ca pe *o realitate*, pe care el *o valorifică*. Dacă, adică, durerea îndeplineşte un rost, dacă îşi capătă un sens în ancorarea noastră înspre mântuire, durerea poate deveni izvor de nesfârşită bucurie. Acesta e esenţialul.

În metafizica creştină - metafizică lipsită de dialectică - deosebirea dintre Evanghelie şi Creştinism nu e o floare dialectică. Ci *o realitate vie*. Deosebirea aceasta nu o fac eu. Ci chiar sinoadele ecumenice - sinoade care ne-au dat Evanghelia! - recunosc că trăirea Evangheliei, fiind *un fapt istoric*, este *relativă*. Dar să venim cu fapte.

Dv. cunoaşteţi doctrina Evangheliei cu privire la ucidere. Atâţia oameni de bună-credinţă, dar de perspectivă îngustă, şi-au devastat mintea şi şi-au împovărat sufletul de păcat căutând să justifice *omuciderea* cu Evanghelia! Căci adevărul rămâne neclintit: Evanghelia, porunca desăvârşirii, nu conţine - nu poate conţine - motive, prime de încurajare, pentru ridicarea vieţii semenului nostru. Uciderea aceasta, cu voie sau fără voie, în legitimă apărare ori în atac, rămâne - nu numai pentru sămânţa absolutului care e Evanghelia, ci pentru Biserica în care rodeşte Evanghelia - un păcat. (Că uneori Biserica iartă păcatul, asta nu modifică situaţia - PĂCATUL IERTAT nu poate fi confundat cu fapta, cu PORUNCA EVANGHELICĂ. Să vă feriţi de această mare confuzie!). Biserica ecumenică, paznică a poruncilor din Evanghelie, dar şi singura deţinătoare a «adevărului lucrurilor», nu priveşte în acelaşi chip păcatul uciderii, ci felurit. Căci, iată, dacă un ins singuratic a ucis, fără voie, ori în legitima lui apărare, Biserica îl opreşte de la împărtăşanie vreme de 10 ani de zile, ca UCIGAŞ. Pe cei care ucid însă - cu bună ştiinţă - pentru salvarea comunităţii de destin, pentru salvarea naţiei lor, aceeaşi Biserică ecumenică îi opreşte de la Împărtăşanie vreme de numai 3 ani, ca pe nişte NECURAŢI CU MÂINILE. Şi cu aceasta punctul nevralgic al problemei noastre este atins.

Pentru Biserica lui Hristos, pentru Biserica creştină ecumenică, comunitatea de destin - *naţiunea* - din care facem parte este *un fapt firesc*. (Că naţiunea, ca realitate istorică, e o consecinţă a păcatului originar, prin care s-a început istoria, prin care noi "am căzut în istorie", asta e altă chestiune!). Comunitatea de destin - naţiunea - nu e numai categoria logică, ci şi colectivitatea reală, care ne defineşte pe fiecare dintre noi: *locul*, *cadrul* şi *principiul* întregii noastre acţiuni şi existenţe în veac. Iară *naţionalismul* nu e altceva decât atitudinea care trage toate consecinţele îngăduite din faptul firesc că fiecare din noi aparţinem - fără putinţă de sustragere - unei naţiuni. Comunitatea de destin, neaflându-se principial în conflict cu Biserica, ci dimpotrivă, poate totuşi, în fapt, intra în conflict cu Biserica, anume când ea - comunitatea - propagă o concepţie despre viaţă şi o etică potrivnică (sau nu cu totul conformă) doctrinei Bisericii. Când, adică, sămânţa Evangheliei a rodit nefiresc în această comunitate. Sub acest unghi vom examina, dar, creşterea Evangheliei în grădina Legiunii, spre a putea înţelege apoi raportul real dintre Mişcarea Legionară şi Biserică.

(continuare în Numărul următor)

DESPRE ÎNGERI (II)

Figura, numărul şi rangurile îngerilor

În tot locul unde îngerii se arată oamenilor, au figură omenească (*Gen.* 18 şi 19; *Dan.* 9,21) şi săvârşesc acţiuni omeneşti.

După felurile lucrărilor săvârşite, li se dau unele atribute simbolice (*Dan.* 9,22; 12,6). Numărul lor este foarte mare. "Mii de miriade" (*Ps.* 68,8; *Dan.* 7,10, *Deut.* 33,2; *Ps.* 103,2).

În Vechiul Testament se deosebesc şi după rang. Numiţi sunt numai trei:

1. *Michael*: "Care este ca Dumnezeu". Îndeosebi îngerul păzitor al poporului lui Israel (*Dan.* 10,13).

2. *Gabriel*: "bărbat al Domnului", care a explicat viziunile profetului Daniel (*Dan.* 8,16).

3. *Rafael*: "Dumnezeu vindecă": se arată îndeosebi pentru restabilirea omului (*Tob.* 3, 25;12,15).

Însă rangurile nu sunt atât de deosebite ca în Noul Testament. Sfinţii Părinţi numără nouă cete îngereşti: Pseudo-Dionisie Areopagitul le împarte în trei triade. Prima triadă este veşnic în jurul lui Dumnezeu, în unire nemijlocită cu Acesta, şi e formată din: *Serafimii* cei cu câte şase aripi, *Heruvimii* cei cu ochi mulţi şi *Tronurile* prea sfinte. A doua triadă e alcătuită din: *Domnii*, *Puteri* şi *Stăpâniri*. A treia triadă este formată din: *Începătorii*, *Arhangheli* şi *Îngeri*.

Fiecare om are doi îngeri: unul al dreptăţii, altul al nedreptăţii; deosebim aceasta după gândurile bune sau rele din inima noastră.

Unii îngeri, ca Arhanghelii, apără popoarele, cum au arătat Moise şi Daniil (*Deut.* 32,8; *Dan.* 10, 5).

Heruvimii şi Serafimii

Figura Heruvimilor nu se poate determina în mod hotărât. După *Gen.* 3,24 - au chip omenesc şi sunt păzitori ai raiului.

Chipuri de Heruvimi avem în cortul mărturiei, pe chivotul legii (*Exod* 25,18-22; 37, 7-10). De asemenea, pe covoarele şi perdeaua dintre Sfânta şi Sfânta Sfintelor (*Exod.* 36, etc.). În templul lui Solomon chipurile Heruvimilor sunt la loc de cinste.

Profetul Ezechiel îi descrie: au patru aripi, două pentru zburat şi două pentru acoperitul capului), picioare, mâini. Faţa lor era: înainte de om; în spate de vultur; în stânga de taur; în dreapta de leu. Însă aspectul lor, la vedere, era omenesc (*Ezechiel* 1, 5).

Clement de Alexandria (*Stromata* 5) crede că sunt de origine păgână. Alţii susţin alte două păreri:

a) Filon spune că Heruvimii sunt simboluri ale lui Iahve şi ale însuşirilor Sale. Dar împotriva acestei păreri stă faptul că heruvimii sunt servitorii lui Dumnezeu. Atunci cum sunt reprezentări ale Lui?

b) Alţii zic: Heruvimii sunt reprezentanţi ai creaturilor celor mai desăvârşite, dar chipurile lor nu sunt ceva real, ci ideal, închipuit. Împotriva acestei păreri stă însă faptul că Heruvimii sunt făpturile lui Dumnezeu (*Gen.* 3,24; *Ezechiel* 1,12,20; *Apocal.* 4,6 ş.a.). Şi în tradiţia bisericească sunt socotiţi ca fiinţe adevărate.

Unirea chipurilor de om, leu, taur şi vultur simbolizează desăvârşirea acestor fiinţe cereşti, în care sunt reprezentate creaturile pământeşti cele mai înalte. Tronarea Domnului şi mergerea Lui pe Heruvimi (*I Sam* 4,4; *II Sam.* 6,2; *Reg.* 19,15; *Ps.* 18,2 etc.) simbolizează atotputernicia lui Dumnezeu şi dependenţa creaturilor de făcătorul lor. Aripile întinse denotă că Heruvimii sunt gata în orice clipă să îndeplinească poruncile divine. Ochii cei mulţi înseamnă că ei văd şi supraveghează toate, slăvind mereu mărirea lui Dumnezeu. Etimologia cuvântului *cherubine* este nesigură. După unii ar deriva de la *cherab* = "a lucra pământul", pentru că la Ezechiel (10,14 şi 1,10) numirea alternează cu *şor* = "taur".

Alţii cred că este radicalul *racab* = "a călări" (cu metateza lui "reş" cu "caf"), pe temeiul *Ps.* 18, 11: Domnul merge sau călăreşte pe Heruvimi.

Alţii socotesc că arabul *karabi* = "a sculpta", ar fi radicalul, pentru că Heruvimii erau chipuri sculptate. În fine, alţii iau *karab* = "a fi aproape", ca radical, pentru că ei stau aproape de tronul Domnului.

Serafimii se întâlnesc la Isaia (6). Stau împrejurul tronului şi slăvesc pe Domnul în cântări. Chipul lor este omenesc, cu două mâini, două picioare, şase aripi (două pentru zburat, două pentru acoperirea feţei şi două pentru acoperirea picioarelor).

Etimologia cuvântului "Serafim" este, de asemenea, nesigură. Unii îl derivă de la *saraf* = "a arde", pentru că ei, ca şi Heruvimii, strălucesc ca focul. Dar *saraf* înseamnă "a arde ceva", nu a străluci. Genesius crede că derivă de la un alt radical, care înseamnă "şarpe", şi le dă chipuri de sfinci, care odinioară au avut şi cap de şarpe. Dar Isaia nu vorbeşte nicăieri despre Serafimi că ar fi avut cap de şarpe.

Mai probabil este că vine de la *sarifun* = "nobil, ales". Şi atunci Serafimi ar însemna: "îngeri aleşi", adică de rang înalt.

(va urma)

Nicu CRĂCEA

Cuvine-se...

MARIA PASCU IORAŞ

(13 ianuarie 1911 - 26 octombrie 1995)

Carmen Sylva - vara anului 1936...

Acolo, pe malul însorit al mării, se adunaseră, la chemarea Căpitanului, tinerii însetaţi de idealul înălţării neamului la Dumnezeu, ca prin muncă şi cântec să-şi întărească sufletele pentru luptă, realizând omul eroic de care ţara avea nevoie. Înaintea Căpitanului se mai auziseră, în decursul Istoriei, glasuri care spuneau că Ţara are nevoie de "caractere", de oameni adevăraţi, dar nimeni nu pornise la a trudi să-i formeze. Corneliu Codreanu a fost primul şi singurul care a întemeiat *şcoala* din care, dacă la începutul drumului intra un om, la capătul celălalt trebuia să iasă un erou. În cadrul acestei "şcoli", taberele de muncă aveau un mare rol. Pământul Ţării a fost plin de asemenea tabere şi şantiere, în care se învăţau marile virtuţi, prin muncă şi efort continuu, cu gândul îndreptat către Cel de Sus, cu bucuria de a pune fiecare o cărămidă la temelia Legiunii şi la înflorirea României, prin dragoste puternică între camarazi - toate aceste trăiri fiind potenţate prin cântec. Cântecul legionar avea darul de a aduce bucurie şi lumină în suflete, făcându-i pe toţi - Una.

În tabăra de la Carmen-Sylva erau şi câteva fete. Puţine, căci, dintre cele care auziseră şi răspunseseră pe atunci chemării Căpitanului, unele erau răspândite în alte tabere: Susai, Dealul Negru, Arnota, etc. Ele erau strânse lângă camarada Nicoleta Niculescu, prima care intuise perfect rolul femeii în Mişcarea Legionară, care luptase şi suferise pentru a-l impune şi care reprezenta un munte de credinţă şi sacrificiu. Căpitanul o preţuia atât de mult încât, din închisoare, în 1938, ei i se adresa şi pe toţi la ea îi trimitea spre a se lua hotărâri.

Între fetele din jurul camaradei Nicoleta, era o studentă la Litere, descinsă parcă dintr-o pictură a lui Grigorescu: înaltă şi voinică, cu ţinută demnă, cu ochii mari, rotunzi şi vii, cu trăsături regulate şi expresive, cu părul împletit în cozi bogate, împodobindu-i capul ca o coroană. Ceea ce-i fermeca pe mulţi, însă, erau *mâinile* MARIEI PAŞCU, albe şi foarte fine, cu care frământa din zori şi până-n seară gogoşile care se vindeau la bufetul taberei.

MARIA PASCU era una dintre cele mai vechi legionare. Născută la 13 ianuarie 1911, în comuna Potcoava din judeţul Ialomiţa, după şcoala primară din sat a urmat cursurile liceale la Silistra şi apoi Facultatea de Litere la Bucureşti. Înzestrată cu o inteligenţă vie, iubindu-i pe oameni, povestea cu un dar deosebit (din care nu lipsea umorul) întâmplări din copilărie (care l-ar fi concurat pe Creangă) şi de la liceul din Silistra (unde avea colegi bulgari, care vorbeau prost româneşte şi pe socoteala cărora se făceau multe glume).

Având adânc întipărit în suflet, din familia curat românească din care se trăgea, credinţa în Dumnezeu, ataşamentul faţă de toate rânduielile "legii din străbuni", dragostea de Ţară şi Neam, era firesc ca drumul vieţii ei să se întâlnească cu Mişcarea Legionară. S-a înrolat cu tot entuziasmul tinereţii, îndată ce a descoperit-o. Legiunea fiind expresia marilor idealuri pentru care sufletul ei vibra încă din copilărie. Cu dăruire totală, s-a avântat în munca din tabere şi şantiere: Casa Verde, Budachi, Carmen-Sylva...

Modestă şi perfect echilibrată, ageră şi hotărâtă, intuia situaţii dificile şi lua atitudine. Astfel, în tabăra de la Budachi, a fost alături de acei legionari care, sesizând abaterile lui Stelescu (conducătorul taberei) de la linia legionară, au ieşit în faţa frontului, anunţând că părăsesc tabăra.

În tabăra de la Carmen-Sylva, în vara anului 1936, a avut loc vestita nuntă ca în poveşti a MARIEI PASCU cu TODERICĂ IORAŞ, primul naş fiind Prinţul Alecu Cantacuzino, iar al doilea ing. N. Horodniceanu.

MARIA IORAŞ a fost printre primele care au făcut parte din "Batalionul Comerţului Legionar" (alături de Cornelia Novac). A avut funcţia de casieră la Cooperativa de la sediul din Gutemberg 3, până în primăvara anului 1937, când a intrat în concediu de maternitate, fiind înlocuită de Sofica Cristescu, pe atunci studentă.

Viaţa MARIEI IORAŞ a fost dintre cele mai încercate. După închisorile din 1938-1940, în 1941 soţul ei a luat drumul exilului, ea rămânând singură. Mamă a doi copii, Marta şi Alexandru-Vlad, a trebuit să se zbată pentru a-i creşte. Închisorile nu au cruţat-o, cunoscându-le încă de pe vremea lui Antonescu, cea mai lungă fiind între 1948-1955. Detenţia a suportat-o cu fruntea sus, nefiind supărată pe "soarta" care pe ea o zvârlea în închisoare ori de câte ori el publica prin Occident câte o carte! Cu umorul ei deosebit, spunea, zâmbind discret: "Fiecare cu soarta lui! El a avut parte de ceea ce şi-a dorit: să scrie; eu - după fiecare carte a lui - vin la închisoare, să mănânc cu voi arpacaş aici, pe prici"... (Toderică Ioraş publicase la începutul perioadei: "Ţara mea şi mândra mea" şi "Il mondo arde nell'una stessa fiama").

În tot timpul anilor de închisoare, MARIA IORAŞ a fost în fruntea fetelor, ocrotindu-le cu grija ei, cu spiritul ei gospodăresc, fiind mereu şefă de cameră, pentru a rezolva toate problemele legate de viaţa de acolo; curăţenie, împărţirea hranei, păstrarea armoniei şi "tactul" în legăturile cu gardiencele. Cu "mâna ei de aur", pricepută fiind la orice, a fost întotdeauna de nepreţuit ajutor tuturor. Orice necaz sau încurcătură, ea ştia să le rezolve.

Când a ieşit din închisoare, a fost izbită din plin de actele de duşmănie care îi loviseră pe ai ei: bunicul Mariei fusese printre primii colonizaţi din judeţul Argeş în judeţul Ialomiţa; băieţaşului Mariei, rămas la ţară la bunici, nu i s-a permis să urmeze nici cursurile şcolii primare. Mama lui l-a regăsit, după şapte ani de detenţie, nescolarizat (avea vreo 13-14 ani). Acestea sunt numai unele din actele de duşmănie îndreptate împotriva acelora care n-au avut altă vină decât că şi-au iubit ţara. MARIA IORAŞ a primit cu mare barbăţie toate loviturile, dintre care cea mai dureroasă a fost pierderea băiatului, la o vârstă tânără, după o lungă şi grea suferinţă.

Mereu singură în faţa vieţii, sprijinindu-şi surorile mai mici, care au stat la ea în timpul şcolii şi pe care le-a ajutat să urmeze şi cursuri universitare, lucrând din greu (ca muncitoare ţesătoare) într-o fabrică, în trei ture (cu toată licenţa pe care o avea), pentru a-şi întreţine familia, Maria nu s-a plâns, n-a disperat. Senină, privind mereu înainte, a ars permanent în credinţa legionară din prima tinereţe. În rugăciune, smerenie, împăcare şi cu nestăvilit curaj, a ştiut să "îmbătrânească frumos", păstrându-şi nealterată puritatea dintâi.

La 26 octombrie 1995, în vârstă de 83 de ani, MARIA IORAŞ a păşit Dincolo, plină de liniştea pe care ţi-o conferă credinţa şi înţelepciunea, spre a da socoteală de talanţii ce i-au fost încredinţaţi.

Imaginea ei, în urmă, rămâne un exemplu de demnitate şi echilibru lăuntric, de modestie, de curaj în faţa tuturor loviturilor şi încercărilor, dar mai ales de dragoste nemăsurată: pentru Dumnezeu, pentru Neamul Românesc, pentru familie şi pentru Mişcarea Legionară, căreia i-a închinat întreaga ei viaţă.

SOFICA CRISTESCU

PĂRINTELE ŞTEFAN STRAJA (1911-1996)

Luni, 26 Mai 1996, am aflat vestea încetării din viaţă a părintelui Ştefan Straja. Trupul neînsufleţit a fost depus la biserica din satul Ruşi (sat la jumătatea drumului dintre Sibiu şi Mediaş), iar înmormântarea s-a făcut în curtea aceleiaşi biserici, pe care el însuşi a ctitorit-o.

Născut în August 1911, ca prim fiu al preotului Andrei Straja, din Cacova Ierii (jud. Cluj), a urmat şcoala primară în satul natal, liceul la Turda şi Gherla, iar licenţa în teologie şi-a obţinut-o la Cernăuţi, în 1934, după care a absolvi şi pedagogia, la Cluj. A funcţionat ca profesor de religie şi limba română la Târgu Mureş, Câmpeni şi Baia de Arieş. În anul 1939, a fost arestat la Târgu Mureş, pentru apartenenţa sa la Mişcarea Legionară. În 1940, a fost şeful Organizaţiei Legionare a judeţului Brăila. După lovitura de stat dată de Antonescu (ianuarie 1941) a fost condamnat la 15 ani de muncă silnică, iar regimul comunist, după executarea acestei sentinţe mai vechi, i-a mai prelungit detenţia cu încă 6 ani, prin aşa-zisa "pedeapsă administrativă". S-a eliberat din închisoare abia în 1962, adică după 21 de ani. După eliberare a fost încadrat "la munca de jos", la I.F.E.T., unde a funcţionat vreme de cinci ani. S-a căsătorit târziu, în 1963. În 1967, a fost hirotonit pentru parohia Mag (jud. Sibiu), unde a reconstruit biserica din temelie. În 1970, a fost transferat în parohia Ruşi, unde a păstorit 21 de ani. A stat strajă lui Dumnezeu şi neamului românesc, iar amintirea lui va rămâne pilduitoare pentru toţi cei ce l-au cunoscut.

Veniţi să-l priveghem, cu sufletele cernite, în biserica din Ruşi ne-a întâmpinat preotul paroh, succesor al părintelui Straja, de la care am aflat că predecesorul său nu s-a limitat doar la efectuarea serviciului divin şi la gospodărirea exemplară a parohiei, ci a predat ore de religie şcolarilor din satul Ruşi, într-o vreme când nimeni nu îndrăznea s-o facă. Tânărul paroh de azi i-a fost elev şi fiu duhovnicesc.

Părintele Straja, în sicriu, îmbrăcat în odăjdii, părea să doarmă un somn senin. Figura sa avea expresia împăcată a unei misiuni împlinite până la capăt. M-am aşezat lângă el, în meditaţie, întrebându-l:

- "Părinte, când ai pornit o astfel de lucrare, sub un regim care era înclinat mai mult spre dărâmarea bisericilor decât spre construirea lor, nu ţi-a fost teamă că nu o vei putea duce până la capăt?".

Mi-a răspuns, parcă, în duh:

- "Dragul meu, oare nu le-a spus Mântuitorul Apostolilor: «În lume necazuri veţi avea; dar îndrăzniţi. Eu am biruit lumea» (Ioan 16, 33)?"

Ceremonia înmormântării, oficiată de 10 preoţi în odăjdii şi cu un cor de tineri teologi, a fost impresionantă. S-au rostit frumoase cuvântări, chiar dacă unii dintre vorbitori (printre care şi înalte feţe bisericeşti) păreau temători să evoce lupta naţională a celui răposat şi prigoanele pe care le-a îndurat, mai ales pe vremea regimului comunist...

În timp ce bulgării de pământ se rostogoleau peste trupul neînsufleţit, iar noi intonam, cu lacrimi în ochi, ultimile cuvinte din "Imnul legionarilor căzuţi", duhul părintelui Straja, plutind pe deasupra noastră, părea să ne şoptească, iarăşi şi iarăşi: "Şi nu uitaţi îndemnul Mântuitorului: «Îndrăzniţi. Eu am biruit lumea»"...

Gh. BRAHONSCHI

LA PANCIU: COMEMORAREA MARTIRILOR VRÂNCENI

"«Cel ce ştie să moară nu va fi rob niciodată.» Maxima filozofului Seneca înveleşte blajin întreaga istorie a acestui neam creştin. Exemplele străfulgeră trecutul: dacii vedeau în moarte drumul spre grădinile lui Zamolxe, Decebal nu s-a lăsat rob, Ioan Vodă cel Cumplit nu s-a plecat şi l-au frânt, Brâncovenii, domni creştini, nu s-au lepădat, neclintiţi au fost Horia, Tudor, Iancu, Moţa şi Marin, Căpitanul...

Suntem un popor cu destinul răstignit pe crucea istoriei. Aşa cum am stat neclintiţi în apărarea Bisericii lui Hristos şi a Neamului, în faţa hoardelor bolşevice, în aceeaşi măsură, s-au înălţat pe creste haiducii veacului: Roneţii şi Motrescu în Bucovina, *Sumanele Negre* în Maramureş, Blănaru şi Marineasa în Semenic şi Apuseni, maiorul Arsenescu, fraţii Arnăuţoiu în Muscel, Ion Gavrilă - şoimul Făgăraşului, fraţii Frangulea cu Nicolae Ciolacu în Dobrogea şi grupul Paragină în Ţara Vrancei" (Corneliu Marcu, fiul preotului Ştefan Marcu, comandant legionar).

În memoria luptătorilor vrânceni pentru Cruce şi Neam, în cimitirul bisericii "Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril" din Panciu a fost înălţată o troiţă pe care sunt înscrise, simbolic, nume din toate generaţiile, începând cu cel al lui Nicolae Voinea, asasinat de călăii lui Carol al II-lea în noaptea de 21/22 septembrie 1939, şi încheind cu cel al unui tânăr erou al Revoluţiei din Decembrie 1989. Aceasta este o infimă parte din jertfa "fiilor Tudorei Vrâncioaia" care s-au ridicat împotriva fiarei comuniste.

Din Vrancea a pornit prima reacţie împotriva Armatei roşii cotropitoare, întâmpinată acolo cu branduri, obuze şi gloanţe. "Nu-i de mirare. Aici, pe aceste meleaguri, sunt Mărăşeştii şi Mărăştiul, iar răzeşii din Ţara Vrancei n-au dat bir nimănui, niciodată" (C.M.). Imediat după război, căpitanul Octavian Voinea şi profesorul Ion Paragină organizează rezistenţa armată anticomunistă, pe baza unui puternic nucleu legionar, având-l drept mentor pe preotul Ştefan Marcu. În prigoana declanşată în mai 1948, printre zecile de mii de români arestaţi sunt şi părintele Marcu şi Octavian Voinea. "Cei ce au scăpat din prigoană vor porni şi ei pe drumul jertfei, luând calea munţilor şi împânzind ţara cu o armată de haiduci. Aceştia vor întreţine ideea de libertate, spiritul de luptă şi nădejdea în sufletul poporului, împlinind cuvintele Căpitanului: «În momentele istorice de cumpănă, ţara nu a supravieţuit prin mulţimile de robi ce şi-au pus grumazul în jug, ci prin acei vrednici haiduci, cu căpitanii lor, ce şi-au pus viaţa zălog înaintea lui Dumnezeu, pentru salvarea neamului.»" (C.M.) Vrâncenii s-au unit sub comanda a doi dintre fraţii Paragină, Ion şi Cristea. Cel de-al treilea, studentul Costache Paragină, este arestat şi intră în diabolicul mecanism al reeducării de la Piteşti, împreună cu Octavian Voinea. Fraţilor Paragină li se alătură Gheorghe Mălăcescu şi ofiţerul ardelean Mihai Timaru, care preiau conducerea câte unui grup de luptători. În toamna anului 1949, prin trădare, Ion Paragină şi Mihai Timaru sunt arestaţi, iar grupurile pe care le conduceau sunt lichidate. Lupta este dusă mai departe de Cristea Paragină şi Gheorghiţă Bălan, care vor fi în fruntea revoltei din vara anului 1950, când toate satele de pe cele patru văi ale Munţilor Vrancei vor înfrunta deschis comunismul. A urmat un nou val de arestări. Cristea Paragină, Gheorghiţă Bălan, colonelul Strâmbei şi alţii cad răpuşi de plutoanele de execuţie şi sunt aruncaţi în gropi comune, fără cruce la căpătâi. "Ceilalţi vor urma «calea regală a mântuirii prin suferinţă», cum spune Petre Ţuţea, şi vor umple renumitele închisori Gherla şi Aiud sau vor sfinţi Dobrogea cu mormintele lor" (C.M.)

Pentru toate acestea stă mărturie troiţa sfinţită la Panciu în ziua de 28 aprilie, prin slujba oficiată de Prea Sfinţia Sa Epifanie Norocel, Episcopul Buzăului, părintele protopop Dobrin din Panciu, secretarul Protoeriei Panciu, părintele Ştefan Aga, şi de părintele Capotă, fost deţinut politic anticomunist din Galaţi. La ceremonie au asistat cu evlavie supravieţuitori rezistenţei anticomuniste din întreaga ţară, localnici şi tineri dornici să înveţe *adevărata istorie*. Nu a trecut neobservată, nici de către prieteni şi nici de către duşmani, prezenţa tinerilor legionari din Cuibul "Horia Sima" din Bucureşti, condus de dl. Şerban Suru. La Panciu s-a aflat şi o parte a echipei "Memorialului Durerii", doamna Lucia Hossu-Longin anunţând că viitoarele episoade vor fi consacrate rezistenţei armate anticomuniste din Vrancea. Comemorarea s-a încheiat cu "Imnul Legionarilor căzuţi", cântat cu ochii plini de lacrimi pentru camarazii intraţi în legendă. Istoria scrisă cu sânge şi suferinţă a rezistenţei vrâncene a fost evocată de dl. col. în rez. Mihai Timaru şi de dl. Corneliu Marcu.

A consemnat Ştefana JIVAN

ISTORIE CONTRA GEOGRAFIE

S-a insistat în ultimii ani, pe bună dreptate, asupra falsificării istoriei de către comunism. Sintagme ca: "modificarea trecutului", "anexarea sau etatizarea istoriei", "atentat la memoria colectivă" (şi altele) au o deplină acoperire în realitate.

Rare au fost însă referirile la agresiunea aceluiaşi regim îndreptată împotriva geografiei. Nu s-a remarcat nici faptul că memoria e o realitate spaţială, mai bine zis arhitecturală, presupunând o anumită formă sau capacitate informaţională, care *durează*, nu devine, în caz contrar negându-şi esenţa. În societăţile tradiţionale, orice eveniment remarcabil, chiar "istoric", era integrat timpului fabulos al începuturilor, după cum a demonstrat-o cu prisosinţă Eliade. Să vedem însă ce este cu adevărat un eveniment, recurgând la două definiţii din discipline diferite. Ştefan Lupaşcu scrie că evenimentul "desemnează introducerea unei anumite configuraţii spaţiale în câmpul acţiunii"[1], iar Mircea Eliade confirmă, într-o descriere a mitului, că evenimentul (povestit de mit) *are loc*, "în sensul exact al termenului".[2]

Mai sunt necesare dovezi pentru înţelegerea naturii *geografice* a memoriei? Orice configuraţie simultană de elemente exprimă prin "geografia" ei un capital de informaţii, o memorie în virtutea căreia există ca structură unitară.

În aceste condiţii, nu este de mirare că atentatul la fiinţa unui popor vizează nu numai memoria înmagazinată de tradiţie, ci şi pe aceea a ţinuturilor locuite, geografia lui. Infractor la ordinea universală, aşa cum tranşant îl defineşte Ţuţea, comunismul este şi cel mai murdar agent din istorie, poluantul prin excelenţă, începând cu conştiinţa umană şi până la pământul care îl rabdă. Deşi poluarea pe scară largă se declanşează începând cu aşa-numita revoluţie industrială, atacul deschis contra geografiei şi ecologiei constituie cea mai acută fază a luptei "culturii de tip istoric împotriva celor de tip geometric" (Noica). Odată înstăpânit pe o cultură de tip tradiţional, comunismul o smulge cu brutalitate din rădăcinile ei, pentru a o livra istoriei. Diferenţa dintre el şi societatea industrială capitalistă ar fi ca de la intenţie la indiferenţă, în privinţa mediului.

Încercările de desfiinţare a personalităţii geografice, sub pretexte de felul "obiectivelor economice", constituie unul dintre cele mai grave acte săvârşite împotriva României. Întregi comunităţi rurale, împreună cu peisajele în care se integrau organic, au fost absorbite în vârtejul istoriei recente. Aproape nu există desfigurare geografică, dezastru ecologic provocat de comunism, care să nu fi urmărit prioritar lichidarea centrelor de rezistenţă vie a populaţiei. Într-un episod din "Memorialul durerii", pe la începutul lunii noiembrie 1995, primarul unei localităţi făgărăşene a arătat cum această regiune, adevărată matrice etnică, de o deosebită vitalitate, a fost supusă unui cumplit program de surpare socială şi biologică. Nu întâmplător, spunea domnia sa, marile unităţi industriale poluante au fost plasate în anumite zone precum Maramureş (Baia Mare, Baia Sprie), Apuseni (Zlatna), Făgăraş - Ţara Oltului (Victoria, Copşa Mică, Făgăraş). Se urmărea prin această "judicioasă repartiţie pe întreg cuprinsul ţării" în primul rând pedepsirea comunităţilor care se împotriviseră regimului, prin alterarea structurii populaţiei, proletarizarea ei prin afluxul forţei de muncă din zone excedentare în acest sens, schimbarea specificului economic al regiunii vizate, a modului de viaţă în general.

În munţii Făgăraş, Ceauşescu a născocit ceva diabolic pentru a dizloca populaţia ce se opusese cu arma în mână în anii '50: proiectul de a capta toate apele de pe versantul nordic în bazinele Dâmboviţei şi Argeşului. O parte a planului intrase în execuţie, cu efectele scontate: secarea fântânilor, pâraie transformate în şanţuri mocirloase, părăsirea satelor. Cea mai deasă reţea hidrografică din ţară, un ecosistem cu funcţii extrem de importante la scară naţională, adevărat "castel de apă" al României, era ameninţată cu dispariţia. Lucrările continuaseră o vreme şi după 1989, până când o delegaţie a mai multor primari din acele sate, trecând peste apartenenţa politică a fiecăruia, a solicitat primului ministru sistarea lor, ceea ce dl. Văcăroiu a aprobat.

Însă în urmă rămân mutilările de relief şi mutaţiile etnografice. "Mândra seminţie de odinioară", vorba d-nei Hossu-Longin, a fost împinsă în afara habitatului firesc şi silită să degenereze. Oare actualmente, numărul atât de mare de handicapaţi, de persoane cu racile congenitale, este întâmplător?

Să reflectăm deci şi sub alt unghi la "măreţele realizări socialiste": hidrocentrala "V.I.Lenin", cu strămutarea populaţiei de pe fundul văii Bistriţei şi întreruperea vestitei axe de plutărit care aproviziona în cel mai ieftin mod portul Galaţilor cu lemn; micul zăcământ de sulf din Călimani, care a "costat" decopertarea unui munte întreg şi distrugerea singurei peşteri în sulf din Europa; haldele de steril care înăbuşă peisajul Detunatelor şi un vast teren din Ţara Moţilor; atâţia alţi munţi decapitaţi şi turtiţi; marile defrişări de pădure din Vrancea în anii rusificării României.

Printre atâtea altele, am aflat recent, de la un om din partea locului, cum s-a distrus uriaşul habitat acvatic al Bălţii Brăilei, care, în treacăt fie zis, putea furniza peşte întregii ţări aproape fără cheltuială. Paralel cu indiguirea şi desecarea, pădurile bătrâne de plop şi de salcie au fost doborâte în totalitate. Şi ca dovadă că nu s-a avut deloc în vedere eficienţa, uriaşa masă lemnoasă n-a primit nici o întrebuinţare economică. Trunchiurile erau strânse cu buldozerul în mari stive şi incendiate cu cisterne întregi de motorină!

Nivelarea geografiei o repeta pe aceea socială, idealul comunismului, care se simte cel mai bine în stepă. O spune Piotr Verhovenski, unul dintre posedaţii lui Dostoievski: "A nivela munţii este o idee excelentă"...

Florea TIBERIAN

Note:
1. *Experienţa microfizică şi gândirea umană*. Ed. Ştiinţifică. Buc. 1992. p. 37.
2. V. *Mituri, vise şi mistere*, în *"Eseuri"*, Ed. Ştiinţifică. Buc. 1991, p. 122.

DE PE CULMILE DISPERĂRII LA JURNALUL FERICIRII

(urmare din pag. 7)

gânditor şi îndrumător spiritual, un "guru". După ce i-a denunţat şi pe legionarii a mai încasat treizeci de arginţi, aşa că bătrâneţea i-a fost asigurată...

Prin 1940, Căpitanul era pentru Cioran "acel ce a dat ţării altă direcţie şi altă structură (şi) unea în sine o presiune elementară cu detaşarea spiritului. Soluţiile sale sunt valabile în imediat şi în veşnicie. Istoria nu cunoaşte un vizionar cu spirit mai practic şi atâta pricepere în lume, sprijinită pe un suflet de sfânt. Tot aşa, nu cunoaşte "o a doua «mişcare» în care problema mântuirii să meargă mână în mână cu gospodăria... De aici încolo, ţara va fi condusă de un mort... Acest mort a răspândit un parfum de veşnicie peste pleava noastră umană şi a readus cerul deasupra României". Mai târziu nu mai era decât "hatmanul ucrainean" (nu ştiaţi că-l chema Zelinski, de fapt?), iar legionarii nişte declasaţi. Mai poţi să spui ceva? Îţi trebuie oarecare nerv ca să nu ameţeşti după astfel de piruete! Dar vremea mea pierdută căutând să desfund uşi larg deschise, cine mi-o plăteşte? Să fim drepţi însă: în definitiv nici românii nu sunt scutiţi de "căderi sub timp",

Totuşi, pe undeva, Cioran avea dreptate. "Când bisericile vor fi părăsite pentru totdeauna, evreii se vor reîntoarce la ele, sau vor construi altele, sau ceea ce pare mult mai probabil, vor înălţa Cruci pe sinagogi". Şi iată că i s-a oferit şi satisfacţia de a verifica şi această afirmaţie, nu chiar aşa cum o vedea, dar totuşi pe aproape. Când el a părăsit pentru totdeauna Biserica părinţilor şi a strămoşilor săi, iată că locul i l-a luat Nicu Steinhardt (şi tot mă minunez dacă nu a fost influenţat şi de Cioran). Poate, într-adevăr, din acea formidabilă încăpăţânare a poporului cu "cerbicea tare". Dar care şi-a supus cerbicia "jugului uşor" al lui Hristos, cu *smerenie*. De unde i-a venit "jidanului care n-a fost căcăcios" ţăria smereniei? De la acei modeşti şi smeriţi popi de ţară, ca părintele Cioran de la Răşinari şi Mărculescu de la Biserica Capra, de la mahalagii din Pantelimon şi boierii desueţi din Strada Armenească, de la Valeriu Gafencu: "sfântul închisorilor", şi de la "acel mort care a răspândit un parfum de veşnicie peste pleava noastră umană şi a readus cerul deasupra României". De la acea "ţară obscură", neorbită de "strălucirea omniprezenţei" obositoare a celor care "prin strigăte şi ameninţări au reuşit să dobândească acea autoritate în *angst* şi acel aspect de hoardă vagabondă de insomniaci care îi irită pe nativi şi le disturbă sforăielile" (Cioran îi numeşte astfel în chiar apologia pe care le-o face!).

Ce destine invers paralele! Cioran asumând futilitatea existenţei şi dorind să-şi rupă rădăcinile, să devină un "metafizic străin", după chipul şi asemănarea poporului care reprezintă "condiţia alienată *par excellence*". Steinhardt, "metafizicul străin" pe care îl invidia Cioran, care tot din voinţă, îşi înfige rădăcinile în solul de unde s-a dezrădăcinat celălalt, devenind acel animal ciudat şi incomod, căci acţiona ca un revelator asupra minciunii, care i-a pus şi îi pune în încurcătură pe toţi acei oameni "cu scaun la cap", "raţionali", pentru care viaţa trebuie să se desfăşoare după scheme prestabilite (de preferinţă marxiste, ateiste, evoluţioniste), "jidanul legionar"! Se poate aşa ceva? Se poate, s-a putut. Nu i-a cerut Mihail Sebastian lui Nae Ionescu să-i scrie prefaţa la *De două mii de ani*? Nu au fost medici israelieni care au recunoscut şi susţinut prioritatea "antisemitului" Paulescu (respins de la Premiul Nobel pentru acest motiv nemărturisit) în descoperirea insulinei? Mai mult decât atât: trebuia să se întâmple, căci Dumnezeu este şi Domnul Milei, iar Duhul suflă unde vrea. Şi cum de chiar tatăl lui N. Steinhardt, omul "raţional" care *trebuia* doar să ştie că e o incompatibilitate fundamentală ("ce naiba, zău aşa!") între legionarism şi iudaism, l-a îndemnat să spună NU? O fi fost unul din acei *Am Ha-aretz*, acei evrei simpli cărora Dumnezeu le vorbeşte mai direct decât fariseilor şi saducheilor dintotdeauna? Îmi amintesc din copilărie de nişte vecini ai mei de bloc, cu care făceam la grămadă Crăciunuri şi Purimuri şi în casa cărora stătea la vedere, dar nu în locurile unde o puteau vedea vizitatorii, fotografia bătrânului Bercovici, pozând marţial în uniforma lui de "erou de la '77" (dragă, a fost la Plevna!). Sau de cel mai drag mentor pe care l-am avut, prieten intim cu tatăl meu, de Cezar Partheniu, un nepot al ilustrului matematician David Emmanuel, legionar de pe băncile şcolii, trecut prin focul rebeliunii, al lagărelor germane, al puşcăriilor comuniste, voluntar al echipelor paraşutate, care îmi demonstra că Legiunea este instrumentul lui Dumnezeu pentru mântuirea lumii şi că neamului românesc i s-a încredinţat o misiune mai mare decât evreilor!

"Schimbarea la faţă a României" - iat-o! Şi iat-o paradoxal, aproape aşa cum o vedea Cioran: evreii punând cruci pe sinagogi! E dreptul lor, e datoria lor de fapt, prescrisă de Dumnezeu din veac. De ce? Răspunsul ni-l dă Monahul Nicolae: "Nicăieri nu am găsit o mai clară deslușire a motivelor pentru care intuiesc la poporul român un fond creștin irecuzabil - datorită căruia până și defectele românilor par scăldate de o lumină atenuantă - decât în studiul lui Mircea Eliade asupra *Mioriței*... Interpretarea eliadiană are într-însa ceva din absolutul soluțiilor după a căror formulare orice discuție devine inutilă. *Roma locuta*... Întocmai ca și creștinismul, românismul poate anula urmările aparent iremediabile ale unei tragedii, dându-le valori nebănuite, scoase din alte serii. Adversitatea degradantă devine contrariul ei, după cum și rușinoasa spânzurare pe lemnul crucii ajunge a fi, prin Hristos, biruință și scoatere de sub mânia Creatorului". Cădem în timp, sub timp, sub mânia Creatorului, dar nu rămânem acolo decât *dacă vrem*. Zbaterile noastre, în timp sau sub timp, își au rostul lor, dar nu futilitatea, chiar dacă "cel mai dificil lucru de pe lume" este destinul nostru. Îl simțim mai degrabă în clopotele Bisericii Capra, al căror zvon l-a transformat pe Nicu Steinhardt, din "mahalagiu" și "jidan" pe deasupra, în Monahul Nicolae de la Rohia. Iar asta pentru că clopotele erau trase de "Măria-Sa, Poporul Român", cum spunea Petre Țuțea, "să scoale morții din mormânt și morții cei de pe pământ". "Pentru cine bat clopotele (Mitică)?"...

TALMUDUL

"Eu nu sunt cetăţean american de religie mozaică. Eu sunt evreu. Sunt american de 63 de ani, dar sunt evreu de 4000 de ani."
Rabinul Stephen S. Weise

3.
REPERE ISTORICE (2)

Scindarea statului lui David în două regate, Israelul în Nord şi Iudeea în Sud, a constituit una din cele mai mari tragedii ale poporului evreu. Ea s-a produs într-un moment în care suportul religios al unităţii iudaice - iahvismul - nu era pe deplin consolidat, fapt care, pe lângă urmările negative pe plan spiritual, a stat la originea frământărilor politice şi sociale din cele două state. În acest context este suficient să amintim că la scurt timp după ce Roboam, fiul lui Solomon şi succesorul său la tron, a provocat destrămarea regatului, faraonul Egiptului, Sişak (947-925), a întreprins o acţiune de jefuire în Canaan. Armata egipteană se va retrage din Ierusalim numai după ce Roboam va plăti invadatorilor un preţ uriaş. Splendoarea şi strălucirea edificiilor construite de Solomon au dispărut la numai douăzeci de ani de la moartea marelui rege. Splendidele ornamente de aur care împodobeau templul şi palatul regal au luat calea Egiptului. După retragerea trupelor de ocupaţie, Roboam a poruncit ca ele să fie înlocuite cu cópii în bronz, pentru a ascunde în spatele lor decăderea dureroasă a unei glorii pe care evreii, reveniţi după trei mii de ani pe pământul strămoşilor lor, încearcă, în zilele noastre, să o reînvie.

✡

În timp ce în Regatul Iudeea conducerea statului a rămas în mâna dinastiei întemeiate de David, în Regatul Israel, la cârma statului s-au succedat domnitori şi uzurpatori ai acestora, după cum pe scena politică reuşea să se impună un partid sau altul. Istoria biblică consemnează, începând cu Ieroboam (926-907), primul rege al Israelului, un număr de douăzeci de domnitori care au ocupat tronul micului regat. Iniţial, capitala regatului a fost la Sichem, apoi la Penuel şi Tirza şi, în cele din urmă la Samaria, oraş nou, fortificat, construit de regele Omri (878-871).

Concomitent cu instabilitatea politică, în Israel are loc o continuă "canaanizare" a cultului, manifestată prin îndepărtarea de la iahvismul autentic şi adoptarea unor ritualuri idolatrice. La acest fenomen a contribuit într-o bună măsură şi faptul că, după despărţirea Nordului de Sud, preoţii lui Iahve s-au mutat la Ierusalim, iar oamenii profund credincioşi se duceau în pelerinaj la templul lui Solomon, care adăpostea simbolul cel mai de preţ al religiei întemeiate de Moise - Arca Legământului.

În atmosfera spirituală poluată de penetrarea cultelor idolatrice de proveniență străină, reacţia iahvismului nu a întârziat. Ea s-a manifestat prin glasul profeţilor Ilie, Elisei, Osea, Amos şi Iona, însă rezultatele obţinute de aceşti trimişi ai lui Dumnezeu au fost nesemnificative. Glasul lor a răsunat în deşert!

Dar marea primejdie pentru existenţa micului Regat Israel a constituit-o, într-un moment în care ţara era în pragul anarhiei, ca urmare a luptelor interne dintre partidele proegiptean şi proasirian, ascensiunea puterii militare a Asiriei, odată cu suirea pe tron a marelui războinic Tiglatpalassar al III-lea (745-727).

În urma unei campanii fulgerătoare, armata asiriană, sub conducerea lui Tiglatpalassar, cucereşte Damascul şi apoi pătrunde în Israel. Invadatorii s-au purtat cu o cruzime rar întâlnită chiar şi pentru timpul acela. Ţara a fost pustiită şi populaţia decimată. Locuitorii Israelului rămaşi în viaţă au fost deportaţi în interiorul Mesopotamiei, iar în locul lor au fost aduse triburi din Arabia şi Babilonia, înfrânte în campaniile anterioare. Singurul punct pe care asirienii nu au reuşit să-l cucerească a fost muntele pe care era aşezată capitala regatului, Samara, unde regele Pecah (735-732) a continuat să reziste. Cetatea va fi cucerită abia peste zece ani de Sargon al II-lea (722-705). Ultimul rege al Regatului Israel, Hosea, va fi luat prizonier şi trimis înlănţuit la Ninive. Cu acest ultim episod, în anul 722 î.d.Chr., Regatul Israel încetează de a mai exista, devenind o neînsemnată provincie asiriană. Prin deportarea populaţiei evreieşti, cele zece seminţii ale lui Iacov, care alcătuiau populaţia regatului din Nord, dispar fără urmă. Conglomeratul de popoare, colonizat pe teritoriul fostului Regat Israel de asirieni, va adopta, cu timpul, un cult religios pigmentat cu elemente de iahvism, pe care istoria îl va înregistra sub denumirea de cult samaritean.

✡

Istoria Regatului Iudeea se aseamănă în multe privinţe cu frământata istorie a regatului frate din Nord, Israelul. Aşezarea geografică între Egipt şi Asiria l-a făcut dependent de raportul de forţe şi de confruntările dintre cele două mari puteri ale timpului. Ca şi în Israel, şi în Iudeea au existat două partide: unul proegiptean, celălalt proasirian. Şi tot ca şi în Israel, viaţa politică internă a fost dominată de neînţelegerile şi conflictele dintre cele două orientări. Soarta popoarelor mici, aşezate geografic la intersecţia intereselor a două mari imperii! În plus, conflicte locale cu popoarele învecinate, filistenii, ammoniţii, sirienii, edomiţii şi, bineînţeles israeliţii, conflicte care adeseori au degenerat în ciocniri sângeroase, au făcut ca istoria Iudeii, în perioada ce a urmat scindării regatului lui Solomon, să fie destul de agitată.

Succesele militare ale Asiriei au avut drept urmare creşterea influenţei partidului proasirian, cu consecinţe dăunătoare pe plan religios. Regele Iudeu Ahaz (736-726), reîntors de la Ninive, unde fusese să se închine lui Tiglatpalassar, a fost atât de impresionat de măreţia şi splendoarea acelui oraş încât a devenit un fervent adorator al zeităţilor asiriene. El a poruncit ca în templul de la Ierusalim, alături de altarul lui Iahve, să se aşeze altare pentru zeităţile asiriene. În oraşul lui David, acolo unde ar fi trebuit să se păstreze puritatea iahvismului, cultura şi religia asiriană au devenit preponderente în rândul populaţiei înstărite.

În faţa primejdiei ca unitatea spirituală a poporului evreu să se altereze prin adoptarea unor culte şi practici idolatre, reacţia iahvismului nu a întârziat. Ea s-a exprimat viguros prin glasul proorocului Isaia. În predicile şi cuvântările sale, pe lângă îndemnurile de a se reveni la dreapta credinţă, Isaia a adoptat şi o poziţie politică, prevenindu-şi concetăţenii de pericolul pe care-l reprezintă expansionismul asirian. Glasul său nu a răsunat însă în deşert, aşa cum s-a întâmplat cu proorocii din Israel. Regele Iezechia (725-697), cel în timpul domniei căruia ultima insulă de rezistenţă a regatului din Nord, Samaria, a fost ocupată de asirieni, l-a sprijinit. Manifestările cu caracter idolatric au fost interzise şi obiectele de cult de inspiraţie asiriană au fost înlăturate. Concomitent au fost luate măsuri de întărire a apărării ţării. Pe plan politic, Iudeea a participat la o coaliţie antiasiriană, condusă de Egipt. Dar războiul dezlănţuit de asirieni a fost defavorabil coaliţiei. Armata asiriană, sub conducerea regelui Sennacherib (705-681), îi zdrobeşte pe egipteni şi pustieşte Iudeea. Ierusalimul a rezistat însă şi, conform textului biblic, cetatea lui David a fost salvată printr-o minune dumnezeiască. În urma rugăciunilor lui Isaia, îngerul Domnului a pătruns în tabăra asediatorilor asirieni şi a ucis 185.000 de războinici. "Atunci Sanherib, regele Asiriei, a ridicat tabăra şi s-a oprit la Ninive" (*Isaia* 37; 37).

Urmaşii lui Iezechia nu au fost însă la înălţimea sa. Duşmanii iahvismului au reuşit să se impună din nou. Altarele zeităţilor asiriene, canaanene, moabite şi sidoniene au reapărut în templul de la Ierusalim şi populaţia a reînceput să venereze stâlpi de piatră şi copaci. Reacţia iahvismului împotriva idolatriei s-a produs şi de data aceasta. Prin glasul proorocului Ieremia, care şi-a rostit profeţiile în timpul domniei ultimilor cinci regi ai regatului lui Iuda, poporul evreu a fost avertizat necontenit de urmările pe care le are îndepărtarea sa de cuvântul Domnului. Se pare însă că nici chiar profeţia despre apropiata dărâmare a Cetăţii Sfinte nu i-a impresionat pe evrei.

✡

La sfârşitul secolului VII î.d.Chr., pe fundalul unor frământări interne, Regatul Asiriei trebuie să facă faţă atacului armatelor coalizate ale Mediei şi Regatului Noului Babilon. În anul 612, Cyaxeres, regele Mediei, cucereşte capitala Regatului Asiriei, Ninive. Şapte ani mai târziu, armata asiriană este înfrântă în bătălia de la Karkemiş de către Nabucodonosor şi stăpânirile asiriene vor fi împărţite între Media şi Regatul Noului Babilon. Iudeea devine unul din statele vasale ale noului hegemon al Orientului Mijlociu, regele Ioachim (608-598) acceptând să plătească tributul impus.

După trei ani de vasalitate, la incitarea partidului proegiptean, Ioachim refuză să mai plătească tributul. Răspunsul lui Nabucodonosor la această ofensă a fost fulgerător. Armatele sale pătrund în Iudeea, ocupă şi jefuiesc Ierusalimul, îl iau prizonier pe regele Ioachim şi duc în sclavie în Babilon 10.000 de evrei din rândul oamenilor de vază şi a celor mai pricepuţi meseriaşi. În locul lui Ioachim, care îşi va sfârşi zilele în captivitate, Nabucodonosor îl instalează pe tronul Iudeii pe Sedechia (597-587). Dar şi acest ultim monarh al Iudeii s-a dovedit, în curând, dornic să redobândească independenţa ţării sale faţă de Babilon. Înfuriat, Nabucodonosor se reîntoarce în fruntea armatelor sale în Iudeea, **hotărât să rezolve odată pentru totdeauna problema evreiască**. Cucereşte pentru a doua oară Ierusalimul, pe care, de data aceasta, îl transformă într-un uriaş morman de moloz şi cenuşă. Distruge Templul lui Solomon şi, după ce îi ucide fiii, lui Sedechia îi străpunge ochii cu un fier înroşit în foc. Toată populaţia Ierusalimului, fără excepţie, este târâtă în captivitatea babiloniană. În anul 587 şi cel de-al doilea regat evreiesc îşi încetează existenţa. Mai târziu, un psalmist evreu, în impresionantele versuri ale *Psalmului 137*, intitulat "**Iubirea de ţară şi blestemul tiranilor**", va da expresie atât durerii care copleşeşte sufletul unui popor care şi-a pierdut libertatea şi patria, cât şi dorinţei de răzbunare împotriva celor care l-au dus în robie.

"La râul Babilonului, acolo am şezut şi am plâns, când ne-am adus aminte de Sion... Fiica Babilonului, ticăloasă! Fericit este cel ce-ţi va răsplăti ţie fapta ta pe care ai făcut-o nouă. Fericit este cel care va lua şi va zdrobi de stânci pe pruncii tăi."

✡

În ţinuturile pustiite ale Iudeii, învingătorul nu a lăsat decât populaţia rurală săracă şi, ca un favor deosebit, proorocul Ieremia s-a bucurat de privilegiul de a nu fi deportat. Profitând de această favoare, Ieremia a scos, pe ascuns, din Ierusalimul dărâmat, Arca Legământului şi altarul de jertfe, pe care le-a ascuns într-o peşteră din muntele Nebo, spre a nu fi pângărite. Din păcate, aceste obiecte sfinte nu au mai fost găsite niciodată. (Va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

"NOUA SPIRITUALITATE" ŞI CONTESTAREA INSTITUŢIILOR TRADIŢIONALE

În paginile revistei de faţă s-a mai scris despre efectele nefaste pe care experimentele *new-age*-iste de peste ocean le au asupra civilizaţiilor tradiţionale. În cele ce urmează, ne vom ocupa de raportul acestei "noi spiritualităţi" cu instituţiile tradiţionale.

Premisa de la care se pleacă în contestarea acestora din urmă este cea a "eficienţei". Fiind o premisă falsă (o instituţie trebuie păstrată în măsura în care e eficientă), şi concluzia e falsă (orice instituţie care-şi dovedeşte ineficienţa trebuie înlocuită). Căci, aplicată instituţiei "şcoală", această premisă a dus la concluzia că şcoala tradiţională, fiind ineficientă, oricine-şi poate înfiinţa propria şcoală; acest lucru s-a şi întâmplat, cu rezultate previzibile. Dacă un alt tip de activism social este, până la un punct, benefic, atunci când priveşte naşterea şi moartea, activismul acesta devine hilariant. Cum ar putea fi "controlat" - ca să folosim termenul activiştilor respectivi - un mister, fie cel al naşterii, fie cel al morţii, al cărui singur stăpân e Creatorul văzutelor şi nevăzutelor? Cum ar putea omul decide asupra naşterii şi asupra morţii sale? O primă faţă a desacralizării naşterii şi a morţii a fost înregistrată odată cu scoaterea acestora de sub tutela Bisericii. Biserica a încetat să consfinţească cu harul pe care l-a încredinţat Dumnezeu venirea şi plecarea noastră de pe acest pământ. Rolul acesta a fost încredinţat Spitalului. De altfel, în SUA, multă vreme medicii au fost veneraţi asemenea marilor preoţi. "Noua spiritualitate" pretinde că poate scoate omul din această servitute, dându-i posibilitatea să decidă singur venirea şi plecarea sa din lume. Cum ar putea cineva decide asupra a ceva ce nu poate controla? Partizani ai celor mai neaşteptate "drepturi", activiştii aceştia nu s-au gândit să apere dreptul la viaţă, ci pe cel la contraceptie, avort ori euthanasie.

Alături de instituţiile laice, "noua spiritualitate" vizează, aşadar, şi instituţia divino-umană a Bisericii. Destituită din rangul de instituţie *divină*, Biserica intră şi ea în caruselul "actualizărilor", "adaptărilor", "înnoirilor". Nu omul este cel care trebuie să-L slujească pe Dumnezeu în templu, ci omul este zeul pe care trebuie să-l slujească toate instituţiile.

Deruta religioasă a unei Americi creatoare de idoli la minut este o realitate pe care n-avem cum s-o ignorăm. Gravitatea nu stă atât în faptul că se încearcă găsirea unui Dumnezeu cât mai puţin particularist, ci că se încearcă zămislirea unuia pe măsura omului american de azi.

Contestarea instituţiilor tradiţionale este în strânsă legătură cu un fenomen propovăduit de ideologia *new-age*-istă: destructurarea ierarhiilor, înlocuirea structurii ierarhice (asociată cu impersonalitatea şi inerţia) cu o structură de reţea, considerată, din punct de vedere sociologic, cea mai potrivită formă de "comunicare şi interacţiune" (Jessica Lipnack şi Jeffrey Stamps, în *New Age*). Orice formă de asociere tradiţională este dezavuată şi minată, începând cu familia, vecinătatea, Biserica, grupul de prieteni (considerat o asociaţiune "elitistă", ceea ce este complet eronat, grupul de prieteni fiind o asociere eminamente electivă).

Reţelele sunt vaste organizaţii pe orizontală, create, cum arată Marilyn Ferguson în *The Aquarian Conspiracy*, prin "conferinţe, convorbiri telefonice, călătorii aeriene, cărţi, organizaţii fantomă, ziare, editarea de broşuri, fotocopii, cercuri, reuniuni, colportări, prieteni comuni, întâlniri la nivel înalt, coaliţii, benzi de magnetofon, buletine multiplicate distribuite prin abonament", iar dacă unele dintre aceste reţele au funcţionalitate naţională şi vizează obiective strict sociale (productivitate, condiţii de lucru, etc.), altele sunt reţele internaţionale (unele sub protecţia O.N.U.), cu membri în întreaga lume şi cu misiuni dintre cele mai diverse: că acţiunea este dirijată şi controlată o'demonstrează, printre altele, şi existenţa unei reţele menite să... constituie reţele.

Contestând instituţiile organizate ierarhic, reţelele dezvoltă relaţii pe orizontală, dându-le participanţilor sentimentul că se află în centrul reţelei.

Propovăduitorii noii ere declară moarte vechile instituţii tradiţionale ierarhice şi pretind că urmăresc egalizarea tuturor oamenilor prin informaţie. Lucrurile stau cu totul altfel: este mai întâi vorba despre un control şi o dirijare a informaţiei după placul celui care se află la capătul emiţător al reţelei, cel care primeşte informaţia, aflat într-un mod oarecare al reţelei, nu are posibilitatea să controleze informaţia decât de la cei având aceeaşi sursă de informare cu el; apoi, această structură pe orizontală privează definitiv omul de legătura sa cu transcendentul, castrându-i complet fiinţa spirituală: liber să-şi creeze propria lui biserică şi propriul lui dumnezeu, dacă o doreşte, el nu va stabili nici o clipă o relaţie pe verticală, ci o nouă prelungire a reţelei pe orizontală, captând noi membri.

În vreme ce structura ierarhică îi dă omului certitudinea apartenenţei sale metafizice, determinându-l să se autodepăşească şi să se împlinească, structura de reţea nu doar îl mutilează pe om de dimensiunea sa transcendentă, dar îl transformă pe fiecare în paznic şi supraveghetor al celui din preajmă: orice zbor, orice înălţare este condamnată din start.

Este foarte anevoie ca o asemenea structură să prindă pe o societate cu o structură ierarhică bine consolidată. Cu toate acestea, la noi, regimul comunist, desfigurând până la caricatură simţul ierarhic, prin ierarhiile sale pe dos, a pregătit terenul acestei contestări a instituţiilor tradiţionale.

Desigur, industrializarea şi masivul exod de la sat către oraş au creat forme noi de asociere şi rămâne încă de văzut cât de apt este românul (chiar şi cel "masificat" şi trecut prin infernul comunist) să pună comunitatea de interese înaintea comunităţii morale (care implică valorile tradiţionale şi o asociere electivă, înaintea celei a intereselor imediate). Întrebarea trebuie pusă diferenţiat pentru omul de rând, pe de o parte, şi intelectual, pe de alta. Acesta din urmă s-a crezut - de prea multe ori în istorie - chemat *să schimbe lumea* şi veacul nostru pe sfârşite este pe cale să consacre drept un bun câştigat această categorie de intelectuali care şi-au făcut din "schimbarea lumii" o profesiune, deşi semnele acestor vremuri se pot găsi încă la iluminiştii propovăduitori ai "dreptului natural" împotriva celui istoric, ei au fost cei dintâi care au susţinut dreptul omului de a se asocia după plac, împotriva instituţiilor tradiţionale puse sub semnul întrebării.

Dar, cu toată reducerea intelectualului la rolul de activist, istoria noastră a înregistrat întotdeauna - şi, din fericire, înregistrează şi astăzi, chiar dacă în număr mai redus - şi cealaltă categorie de intelectuali, *dispuşi să-şi asume destinul comunitar*, iar nu să-l pună sub semnul întrebării. Şi unii şi alţii sunt o prezenţă constantă în istoria noastră; atâta doar că, în vreme ce valorile comunitare pe care le apără unii sunt mereu aceleaşi, modelele dizolvante pe care le propovăduiesc ceilalţi variază între nişte parametri previzibili. Pentru cei dintâi, valorile comunitare au fost şi au rămas familia, vecinătatea, prietenia, comunitatea de iubire numită Biserică şi Dumnezeu; pentru cei din urmă, au fost, pe rând, "libertate, egalitate, fraternitate", apoi, individualism, secularizare, cosmopolitism, internaţionalism proletar şi antinaţional (în comunism) şi drepturi ale omului, astăzi.

Şi unii şi alţii pretind că acţionează în numele "binelui general"; dar, în vreme ce primii estimează acest "bine" pornind de la exigenţele reale pe care le impune destinul comunitar, cei din urmă încearcă să siluiască acest destin, impunându-i experimente "melioriste", al căror rezultat a fost întotdeauna nefast.

Dora VRÂNCEANU

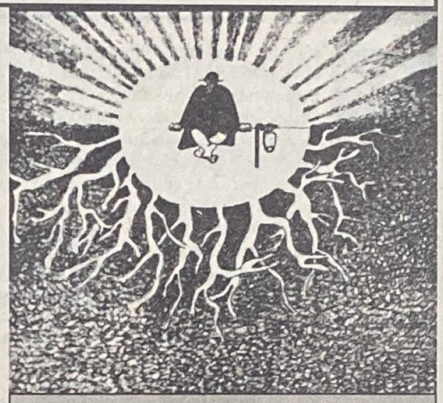

"FIECARE POPOR ÎŞI ARE CONDUCĂTORII PE CARE ÎI MERITĂ..."

Apropiatele alegeri – atât cele locale, cât şi cele generale – reprezintă în acest an, mai mult decât în alte dăţi, **un examen de conştiinţă şi de maturitate** pentru fiecare dintre noi. Nu mai avem voie să greşim, pentru că nu mai avem motivaţii pentru o eventuală greşeală. A trecut suficientă vreme de la evenimentele din decembrie '89, am avut posibilitatea să verificăm până la capăt, pe pielea noastră, câte parale fac, în fruntea ţării, "lupii îmbrăcaţi în piei de oaie", am avut timp să observăm, să cugetăm, să devenim responsabili. Pe lângă experienţa brută a vieţii de zi cu zi, am avut la îndemână destule mijloace de informare, am avut prilejul să ascultăm diferite păreri, explicaţii, dezbateri, am avut – într-un cuvânt – toate datele ca **să ne lămurim**.

Concluzia unei minţi limpezi şi a unei inimi curate nu poate fi decât una singură: Ţara are nevoie de **o primenire politică şi administrativă**. Criza morală, socială şi economică în care ne aflăm este fără precedent în istoria României; e limpede că aceia care au adus Ţara până aici nu mai pot prezenta vreo garanţie de guvernare. Ei şi-au dovedit, cu asupra de măsură, necinstea şi incompetenţa. E destul să spunem că am ajuns, cu "Cucuveaua" în frunte, cea din urmă ţară din Europa; statisticile internaţionale, pe care Puterea "trandafirie" nu le mai poate ajusta, aşa cum procedează cu cele de acasă, arată că am rămas cu mult până şi-n urma Albaniei! România nu numai că a fost, vreme de 6 ani, **prost** guvernată; lucru şi mai grav, de care se uimeşte o lume întreagă: e ca şi când n-a fost guvernată **deloc**! A fost numai dusă cu vorba şi mulsă de pretutindeni, exact ca o ţară a nimănui!

Democraţia a adus, poate, şi multe dezordini, dar a adus şi un mare avantaj (de care noi, din păcate, nu ne-am priceput să profităm cum se cuvine până acum): acela că, făcându-se alegeri **libere**, electoratul are posibilitatea **reală** de a influenţa, prin **votul** său, soarta Ţării. Nu mai stăm sub semnul nici unei fatalităţi; suntem liberi şi responsabili de noi înşine şi de Ţara întreagă. Sau, cum zice proverbul: "Cum ne vom aşterne, aşa vom dormi"...

Putem să-l iubim în continuare, dacă nu putem altfel, pe "domnu' Iliescu"; putem să ne păstrăm, dacă vrem, anumite simpatii politice în particular (ca muierea pe care o bate bărbatul de o snopeşte şi ea zice: "E bărbatul meu!"...). Dar pentru interesul Ţării, pentru binele copiilor noştri, să facem un efort de luciditate şi de responsabilitate şi să dăm bietei Românii şansa unei primeniri!

Noi n-am făcut aici politică partizană, şi nu facem nici acum. Noi nu spunem: "Votaţi cutare partid!" sau "Votaţi cutare candidat!". Dar ne simţim datori să spunem, de pe marginea prăpastiei spre care Ţara a fost adusă: "Nu-i mai votaţi pe aceiaşi!". Important la noi, în momentul de faţă, nu e să ştii pe cine să votezi, ci să ştii bine **pe cine să nu votezi**!

Poate că noii aleşi, de se vor alege, nu vor corespunde nici ei anumitor aşteptări, mai cu seamă că nu-i uşor lucru să dregi ce-au stricat alţii vreme de 6 ani (şi ce-a stricat comunismul, ale cărui urmări n-au fost efectiv înlăturate, vreme de o jumătate de secol). Dar e o **şansă**. E, măcar, **un început de altceva**. A persista în vechile forme ar echivala – fără nici o exagerare – cu o sinucidere naţională.

De aceea, e vremea să meditâm serios la adevărul cuprins în titlul acestui articol. Şi să ne binemeritâm îndreptarea.

Un cetăţean ne-turmentat

marginalii

Destinul postum al lui **NAE IONESCU** pare să fi intrat sub o zodie bună. După ce la Editura "Humanitas" s-au reeditat, între 1991 şi 1993, sub îngrijirea d-lui Marin Diaconu, cursurile ce mai văzuseră lumina tiparului în anii imediat următori morţii profesorului (15 martie 1940), adică *Istoria logicii*, *Logica* şi *Metafizica*, iată că Fundaţia "Anastasia" inaugurează tipărirea celorlalte cursuri, ce n-au circulat decât în cadru restrâns, sub formă litografiată, putând fi considerate aproape inedite.

Seria debutează cu faimosul (în epocă) *Curs de istorie a metafizicii* (1930-1931), ce ne este oferit acum în colecţia "Elita interbelică", într-o excelentă ediţie îngrijită de acelaşi Marin Diaconu, cu colaborarea sârguincioasei Dora Mezdrea (care a dovedit în ultimii ani, sub egida "Anastasiei", că nu este doar un strălucit condei gazetăresc, ci şi o remarcabilă editoare). Pe lângă textul naeionescian (urmat de un corp de note editoriale şi de un util indice de nume), volumul mai conţine un substanţial studiu (pp. 7-87) despre personalitatea şi gândirea legendarului profesor ("Nae Ionescu – filosof"). Autorul lui, d-l Ştefan Voinescu, reuşeşte o sinteză pertinentă (în ciuda bibliografiei sărace – v. pp. 88-92 –, ce are în vedere numai referinţe de până în 1990, inclusiv o grămadă de inepţii marxiste: Lucreţiu Pătrăşcanu, Al. Posescu, Gr. Traian Pop, N. Gogoneaţă, Gh. Al. Cazan!), reliefând toate axele majore ale gândirii naeionesciene, cu accent pe dimensiunea ei antropologică şi pe afinităţile ei cu creştinismul. Un merit indiscutabil al d-lui Voinescu este acela că rupe cercul vicios al abordărilor de tip eseistic sau encomiastic şi se aplică asupra ideilor, cu rigoare profesională, sprijinindu-se în permanenţă pe texte, fără a le ocoli dificultăţile.

Cursul de istorie a metafizicii (titlul ediţiei litografiate, îngrijite de unul dintre cei mai fideli discipoli ai maestrului, D. C. Amzăr, era: *Curs de metafizică. II. Istoria metafizicei*) are următoarea structură (pe lecţii): "Moda în filosofie" (determinismul "momentului istoric", ce se cere mereu depăşit), "Istoria metafizicei ca morfologie a culturilor" (în opinia noastră, partea cea mai interesantă a cărţii), "Multiplicitatea formelor de viaţă spirituală" (culturile în timp şi spaţiu, cu tipurile fundamentale de viaţă spirituală: metafizic şi ştiinţific), "Orientarea metafizică a lumii antice" (teocentrică), "Orientarea metafizică a lumii moderne" (antropocentrică până la "demenţă"), "Metafizica primitivă" (căreia i se consacră două lecţii, cu care începe de fapt expozeul istoric propriu-zis), "Metafizica indiană", "Metafizica persană", "Condiţiile metafizicei greceşti" (cu acestea, expunerea se frânge: "Cari sunt formele acestei metafizici – le vom vedea altă dată.").

"Propun acest curs – ne spune d-l Diaconu – în continuarea celor tipărite de Constantin Floru, Constantin Noica şi Mircea Vulcănescu (...) N-am identificat exact cu ce ar fi continuat editarea cei trei elevi ai lui Nae Ionescu; ceva, nu ştiu ce, mă face să cred că tocmai cu acest curs de istorie metafizicii..." (p. 197). Ordinea cursurilor ni se pare mai puţin importantă; important este ca aceste cursuri să fie reactualizate, în condiţii decente. Şi iată că se reuşeşte, spre dreapta cinstire a memoriei marelui profesor.

Menţionăm că în planurile editoriale ale Fundaţiei "Anastasia" mai figurează, până la sfârşitul acestui an, alte două cărţi purtând semnătura lui Nae Ionescu: *Curs de teoria cunoaşterii* şi *Corespondenţă inedită cu soţia sa*.

Cunoscutul (dar şi controversatul) istoric al Bisericii Ortodoxe Române, preot prof. univ. dr. **MIRCEA PĂCURARIU**, ne pune la îndemână, prin intermediul editurii bucureştene "Univers Enciclopedic", *Dicţionarul teologilor români* (DTR), lucrare de peste 500 de pagini, cuprinzând "aproape 720 de nume de teologi, începând cu cei «daco-romani» din primele veacuri creştine şi până azi". Necesitatea unui astfel de instrument se simţea de multă vreme. *Dicţionarul...* apărut în acest an – dincolo de limitele la care ne vom referi – este şi destul de funcţional; fiecare articol cuprinde informaţii bine sintetizate despre viaţa, activitatea şi opera teologului respectiv, cu bibliografie de autor şi cu referinţe ("lucrări" şi "literatură"). Prin natura cărţii, Cuprinsul (pp. 493-501) este, de fapt, un indice alfabetic de nume.

Citâm din Cuvântul autorului: "Am dat termenului «teolog» un sens foarte larg: ierarhi, copişti de manuscrise şi meşteri tipografi de renume, traducători din literatura teologică, patristică, postpatristică, slavonă ori modernă, profesori de teologie din epoca modernă şi contemporană, preoţi folclorişti, istorici, prozatori, ziarişti etc. Au fost incluşi şi unii cărturari cu pregătire teologică, mai ales din secolul nostru, care au activat mai puţin în cadrul Bisericii şi mai mult în mediul «laic», dar care au tratat, în lucrările lor, probleme bisericeşti. Au fost incluşi şi un număr apreciabil de teologi uniţi din Transilvania de până la 1948. De asemenea, sunt incluşi aici «teologi» români din Basarabia, din Bucovina, din «diaspora» românească din America şi chiar câţiva aromâni, precum şi unii teologi de alt neam, dar care au trăit şi au activat printre români. Am prezentat şi pe unii ierarhi de la care n-au rămas lucrări scrise, pentru că am considerat că un ierarh este un «dascăl» prin însăşi misiunea sa în mijlocul credincioşilor, iar unii s-au impus în viaţa bisericească prin lucrări de alt gen" (p. 5). În principiu, sunt inventariaţi numai teologii sau cărturarii creştini care s-au făcut cunoscuţi până la limita anului 1990.

Trebuie să constatăm că rareori se va fi dat cuvântului "teolog" un înţeles atât de larg, mergând până la a-l spulbera. Faptul se explică probabil (ca şi nota de protocronism) prin dorinţa de "a umfla" o cultură teologică nu foarte bogată. Cu toate acestea, nu şi-au găsit locul în *Dicţionar...* – referindu-ne doar la secolul XX – unele dintre cele mai strălucite figuri duhovniceşti ale Ortodoxiei contemporane (deşi unii sunt şi autori de "lucrări scrise"): Arsenie Boca, Rafail Noica, Arsenie Papacioc, Theofil Părăianu ş.a. Cel mai curajos apărător al Bisericii Ortodoxe din vremea demenţei destructive a vechiului regim, părintele Gh. Calciu-Dumitreasa, nu se bucură nici măcar de o menţiune. Mulţi cărturari creştini (şi chiar teologi-profesionişti, dacă putem spune astfel) din gruparea gândiristă, din "şcoala" lui Nae Ionescu sau din mediile legionare sunt lăsaţi cu grijă la o parte. De ce un Virgil Cândea sau un Dan Zamfirescu încap printre "teologi", dar un Vasile Băncilă, un George Racoveanu sau un Mircea Vulcănescu nu? Cum de poate lipsi un Alexandru Elian?! Criteriile autorului sunt extrem de imprecise, când nu de-a dreptul curioase; ele trădează, sub aparenţa "lărgimii", o mentalitate îngustă şi partizană, exprimată chiar şi-n utilizarea noţiunii de "Biserică" ("au activat mai puţin în cadrul Bisericii şi mai mult în mediul «laic»"). Pentru autor, Biserica, înţeleasă strict instituţional, ar părea să se definească la modul caragialesc ("noi şi-ai noştri")...

Pe coperta finală, autorul zâmbeşte mulţumit propriei sale note biografice. Aflăm că a publicat "peste 15 lucrări de sinteză şi manuale" (or fi 15 şi jumătate?!), "peste 100 de studii" şi "aproximativ 250 de articole", în ţară, dar şi "peste hotare". Aşa de multe că nici nu le poate ţine, precum se vede, socoteala exactă. Cu cantitatea stă bine. S-ar putea totuşi ca, de pildă, pe "cântarul" subtil al Judecăţii din urmă, cele şapte vii şi mărturisitoare *Cuvinte către tineri* ale unui Gh. Calciu să dea de ruşine tomuri întregi de ştiinţă moartă, păcurărească... Acum şi aici, însă, legea o fac păcurarii. După chipul şi asemănarea lor.

Asociaţia "Christiana" continuă seria ediţiilor româneşti din opera lui **PAUL EVDOKIMOV**. De curând a apărut (deşi pe pagina de titlu este înscris anul 1995) *Femeia şi mântuirea lumii* (cu o prefaţă de Olivier Clément), în traducerea d-nei Gabriela Moldoveanu (traducere "verificată" şi "îmbunătăţită", ca şi în alte rânduri, de către "Pr. Lect. univ. Dr. Vasile Răducă", foarte activ atât la "Christiana", cât şi la "Anastasia").

Este, din cât avem cunoştinţă, cea mai bună carte de până astăzi despre *condiţia creştină a femeii* şi despre *misiunea ei istorică şi eschatologică*, de pe poziţiile unei riguroase ortodoxii. În acelaşi timp, ea luminează întreaga problematică a *antropologiei creştine*. Să-i dăm cuvântul lui Olivier Clément: "...în această carte, condiţia feminină nu este nici izolată de cea masculină şi nici diferenţiată prin vreun raport de inferioritate. Femeia şi bărbatul sunt văzuţi unul cu celălalt şi unul ca celălalt, în nelimitata lor demnitate de persoane, care permite reciprocitatea «naturilor» lor (acest ultim cuvânt folosit nu într-o perspectivă filosofică, ci într-una harismatică).

Lucrarea are pentru noi, datorită primei sale părţi, valoarea unei remarcabile teologii a fiinţei umane, în dubla perspectivă a unităţii treimice şi a divino-omenităţii (...)

Dumnezeul monoteist şi, într-un fel, patriarhal al Vechiului Testament nu-i răspunde cu adevărat lui Iov, ci îl terorizează. Dar, prin Întrupare, Dumnezeu devine El Însuşi Iov îne aducem aminte de definiţia naeionesciană a creştinismului: "Creştinismul e rezolvarea dumnezeiască a problemei lui Iov" – n.n.ş (...) El imploră iubirea liberă a omului şi doar *fiat*-ul Mariei îi îngăduie să Se facă Om (...) Prima fiinţă îndumnezeită este o femeie şi în ea se împlineşte deja chemarea omenirii şi a universului(...)

Paul Evdokimov subliniază astfel legătura tainică ce uneşte femeia şi Duhul (...) În ultimii ani ai vieţii sale, Paul Evdokimov simţea că «revoluţia feminină» se ridică la proporţiile unui eveniment spiritual major al vremii noastre şi-i evalua, în acelaşi timp, ambiguitatea. Tocmai de aceea, de mai multe ori, dar mai ales într-o conferinţă (încă inedită) despre *Devenirea femininului în concepţia lui Nikolai Berdiaev*, a lansat o adevărată chemare către femeia creştină, chemare din care trebuie să transcriem, ca o concluzie, aceste rânduri esenţiale:

«Bărbatul, luptător şi tehnician, dezumanizează lumea; femeia, rugătoare, o umanizează prin calitatea ei de mamă care veghează asupra oricărei fiinţe omeneşti ca asupra propriului său copil. Dar femeia îşi va împlini menirea numai dacă va primi slujirea "fecioarelor înţelepte" din parabolă, ale căror lămpi erau pline de darurile Duhului (...) În faţa tragediei lumii a treia, în faţa materialismului, a pornografiei, a drogului, în faţa tuturor elementelor descompunerii demonice, femeia este cea care, după ce a spus cu Sfânta Fecioară *fiat*, este predestinată să spună astăzi *nu*, să-l oprească pe bărbatul ajuns pe marginea prăpastiei, să-i arate adevărata lui chemare...»"

Evdokimov îşi structurează cartea în trei părţi: "Antropologie", "Eva biblică şi femeia în istorie" şi "Arhetipurile" (Născătoarea de Dumnezeu este arhetipul femininului, iar Sf. Ioan Botezătorul – arhetipul masculinului). Bărbat şi femeie (fiecare cu harismele sale) stau, arhetipal, de-a dreapta şi de-a stânga lui Hristos, rugători pentru lume, aşa cum ni-i închipuie icoana de tipul *Deisis*, răspândită şi cinstită îndeosebi în aria creştinismului răsăritean. Taina mântuirii stă în această imagine totalizatoare a comuniunii umanului cu divinul.

Răzvan CODRESCU

Ilustraţiile de la paginile 2, 5, 13 aparţin graficianului Florin PUCĂ

EVENIMENTUL EDITORIAL AL PRIMĂVERII '96:

Teodor Baconsky, *Râsul Patriarhilor*

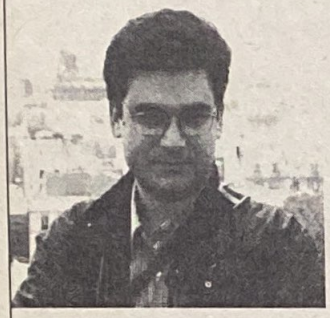

A face din râs o categorie a antropologiei creştine şi a-l cerceta pe un material predominant medieval (şi mai ales răsăritean) îi se poate părea unora o întreprindere riscată. Pe de o parte, lumea modernă a înjosit râsul până la a-l preface în antipod al sacralităţii. Râsul şi batjocura au devenit sinonime. *Desacralizarea* este, înainte de toate, *derădere*. Pe de altă parte, dacă ne raportăm la reprezentările curente (care nu-s atât false, cât simplificatoare), râsul apare mai degrabă ca un apanaj al Renaşterii (ce va fi început cu chicotele lui Boccaccio, ca să culmineze cu hohotele lui Rabelais); el pare un drept cucerit împotriva rigorismelor medievale (ca-n *Numele trandafirului* al lui Umberto Eco). Evul Mediu e receptat mai degrabă ca o epocă a surâsului serafic, cumva incompatibilă cu humorul sau cu exuberanţa mundană a râsului. În fine, răsăriteanul mediu, ignorându-şi tradiţia proprie, e tentat să creadă că anumite forme medievale de deriziune sau autopersiflare, ivite totuşi în câmpul religios (precum, bunăoară, "năstruşniciile" notorii ale unui Francesco d'Assisi), nu sunt decât curiozităţi ale spiritului apusean.

Cartea d-lui Teodor Baconsky, *Râsul Patriarhilor. O antropologie a deriziunii în patristica răsăriteană* (Editura "Anastasia", Bucureşti, 1996, cu un *Cuvânt înainte* poate prea succint al d-lui Andrei Pleşu şi cu o copertă riscant de rafinată realizată de d-l Horia Bernea), amendează indirect asemenea viziuni simplificatoare, relieFând posibilele virtuţi ale râsului, analizându-l ca dimensiune majoră a umanului şi demonstrându-i, pe baza unui uriaş material documentar (a se vedea, pe deasupra bogatelor note de subsol, bibliografia sistematizată, cuprinsă între paginile 389-407, nu doar compatibilitatea de principiu cu spiritul creştin, ci şi prezenţa lui concretă în tradiţia creştină răsăriteană (pornind de la izvoarele ei patristice). Este o carte îndrăzneaţă şi complexă, de erudiţie, dar şi de subtilitate analitică, angajând tot spectrul ştiinţelor umanului, subordonate însă unei viziuni teologice neostentativ ortodoxe, ce domină discret întregul demers. Cel puţin patru discipline îşi pot revendica deopotrivă lucrarea: antropologia, istoria mentalităţilor, teologia şi bizantinologia (la lansarea cărţii – pe 28 aprilie, la Muzeul Literaturii Române din Bucureşti – d-l Nicolae Şerban Tanaşoca a prezentat-o mai ales prin această din urmă prismă).

Pentru aria apuseană se făcuseră cercetări înrudite, chiar dacă nu întotdeauna de aceeaşi consistenţă şi profunzime. D-l T. Baconsky dă seama de ele (a se vedea prima secţiune a cărţii: "Spaţiul mental al râsului") şi le utilizează tangenţial pe parcursul investigaţiei sale. Abordând aria răsăriteană (până acum ignorată sub acest aspect), cu accent firesc pe Bizanţul medieval (moştenitor el însuşi al unei duble tradiţii a râsului/deriziunii: cea biblică şi cea elenistică), domnia-sa aduce destule revelaţii de natură să arunce o lumină nouă şi asupra unor fenomene înrudite din Occident (ce şi-n această privinţă riscă să se constate, în bună măsură, "epigonic"). Sensibilitatea ortodoxă şi buna cunoaştere a limbii greceşti îl ajută să pătrundă spiritul textelor şi să refacă de la izvoare paradigma creştină a lui *homo ridens* (la Clement Alexandrinul: *gelastikon zoon ho anthropos*). Simplificând, am zice că sunt avute în vedere trei mari ipostaze ale râsului (clar delimitate de diferitele variante ale "râsului prost"): râsul care trimite la "marea temă a bucuriei creştine" (ce-a reţinut prioritar atenţia d-lui Andrei Pleşu în al său *Cuvânt înainte*), pe care o dezvoltă şi N. Steinhardt în *Jurnalul fericirii*; râsul de sine, ca semn al smereniei; în fine, râsul, să-i zicem, pedagogic şi terapeutic, "ironia constructivă". Vecinătatea râsului cu sfinţenia (a se vedea mai ales paginile despre sfinţii-mimi şi despre nebunii întru Hristos, din ultima parte a cărţii: "Râsul ca hierofanie circulară") ne pune în faţa unui creştinism mai viu sau, cum zice d-l Pleşu (loc cit.), de o "*deschidere* spirituală vastă, care e însăşi deschiderea vieţii" (d-l T. Baconsky vorbeşte despre "o sacralitate deschisă" – p. 387). Marea virtute a lui *homo ridens*? El reprezintă "singura fiinţă capabilă să-şi savureze eşecurile fără a se prăbuşi în disperare" (p. 377).

O sensibilitate românească este poate cea mai chemată să poarte spre o înţelegere şi valorizare a râsului, căci suntem, mai mult decât alţii (chiar şi-n aria răsăriteană), o spiritualitate a *derizoriului transfigurat* – ţara lui "a face haz de necaz" şi a lui "aş plânge, dar nu pot de râs". Poate se va găsi cineva să încerce odată "o antropologie a râsului/deriziunii în folclorul românesc" (d-l T. Baconsky atinge subiectul în treacăt, la p. 230, sub titlul "O demonologie folclorică", cu referinţă la basmul *Dănilă Prepeleac* al lui Creangă şi la porecla *Aghiuţă* – de la grecescul *hagios*! – dată celui rău).

Dincolo de tematica propriu-zisă a cărţii (cu ramificaţii uneori nebănuite), d-l T. Baconsky se vrea şi se pricepe să fie un apologet discret (dar cu atât mai convingător) al valorilor ignorate ale Răsăritului, vorbind Occidentului pe limba lui despre un "europenism non-occidental" (ce a moşit odinioară formele incipiente ale culturii creştine occidentale şi poate va avea un rol în primenirea spirituală a unei Europe ce-şi va regăsi cândva unitatea şi sensul, în răspărul suficienţei actuale). De altfel, la p. 383, găsim următoarea mărturisire: "Unul dintre obiectivele cercetării noastre a fost acela de a pune în evidenţă, pe lângă posibilitatea însăşi de a interpreta istoria mentalităţilor prin prisma deriziunii, o problemă legată de dinamica culturală a societăţilor contemporane: este vorba de *imaginea pe care Occidentul şi-o face despre Bizanţ* şi, prin urmare, despre această Europă de Est pe care o redescoperă acum, fără să despartă întotdeauna esenţialul de accesoriu, principalul de anecdotic"... (Cartea – reprezentând teza de doctorat a autorului, redactată iniţial în limba franceză[1] – a apărut în această primăvară şi la Paris[2], unde obţinuse de altfel, încă de la susţinerea ei la Sorbona, o apreciere superlativă, inclusiv din partea marelui medievist Jacques Le Goff).

Râsul Patriarhilor reprezintă, pe de altă parte, o lecţie de des-provincializare a discursului cultural românesc şi de perfectă stăpânire a rigorilor ştiinţifice actuale (ce fac casă bună cu un stil de o rară eleganţă). Teolog de formaţie, autorul "are norocul de a vorbi cu egală uşurinţă şi limbajul tradiţiei şi pe acela al veacului", observă acelaşi A. Pleşu. "Credinţa şi cultura sunt, pentru el, materia unei opţiuni *unice*, a unei experienţe *globale*, în care nu încap discriminări schizoide şi excomunicări sărăcitoare. E, în peisajul nostru religios, o noutate absolută, un sunet distinct, pe care-l aşteptam demult".

Aflat la prima sa carte, d-l T. Baconsky nu face, în fond, decât să confirme o altitudine culturală ce nu putuse scăpa celor ce-i urmăresc de ani buni activitatea publicistică în diferite periodice laice sau bisericeşti. Într-o lume intelectuală bântuită fie de un ridicol tradiţionalism osificat, fie de un banal mimetism occidentalizant, fie de grimasele unei erudiţii sterpe, fie de suficienţa unui semidoctism plin de tupeu, d-l T. Baconsky, reprezentant al unei generaţii pe ai cărei umeri va apăsa mâine destinul lumii româneşti, constituie o pildă şi o făgăduinţă de echilibru şi vrednicie, de posibilă regăsire a *dreptei* noastre aşezări în veac.

Răzvan CODRESCU

NOTE:

[1] Se cuvine menţionat că la versiunea românească a textului o contribuţie însemnată a avut, în faza iniţială, şi d-na Dora Mezdrea, redactor al Editurii "Anastasia", faţă de care autorul îşi exprimă gratitudinea pe foaia de gardă a cărţii. De asemenea, la frumosul aspect grafic al ediţiei româneşti a contribuit – cu deosebita-i pricepere – şi d-na Doina Dumitrescu. În general, cartea d-lui T. Baconsky reprezintă una dintre cele mai reuşite realizări editoriale ale Fundaţiei "Anastasia".

[2] *Le rire des Peres. Essai sur le rire dans la patristique grecque*, Desclée de Brouwer, Paris, 1996. Ediţia franceză este prefaţată de faimosul antropolog Michel Meslin (autorul lucrării esenţiale *L'expérience humaine du divin. Fondements d'une anthropologie religieuse*, Paris, Cerf, 1988), cu care d-l T. Baconsky şi-a şi făcut teza de doctorat.

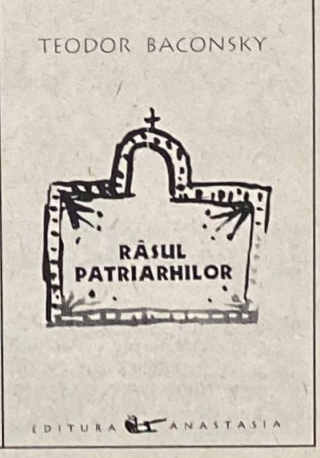

un ochi râde, altul plânge...

"ILIE LA PRIMĂRIE"

Campania electorală pentru alegerile locale a fost dominată la București de propaganda pe care n-o putem numi decât deșănțată a P.D.S.R. în jurul candidatului său la primăria Capitalei, ex-tenismenul Ilie Năstase (prezent – neoficial – încă din 1990 în cercurile puterii neocomuniste).

Desigur, d-l Năstase e liber să opteze politic atât cât îl duce mintea și îl trage inima, iar partidul de guvernământ e îndreptățit să încerce a-și impune candidatul ca virtual gospodar, în conștiința publicului elector. Amendabile sunt însă mijloacele alese în acest scop, printre care și mânjirea cu vopsea a zidurilor și pavajelor bucureștene. Până și clădirea centrală a Universității, abia curățită în parte de urmele anilor de frământări postdecembriste, a fost inscripționată de jur-împrejur cu lozinca infantilă "ILIE LA PRIMĂRIE".

Dintre mijloacele normale, ies în evidență afișele ce au invadat Capitala și în care "Ilie" ne zâmbește, cu haina pe umăr. Alături scrie: "Și-a clădit un nume, va reclădi un oraș". Nimic mai firesc, în campania electorală, decât lipirea de afișe și căutarea unor sloganuri cât mai succinte și mai pregnante. Nefiresc este, însă, să-ți consideri electoratul atât de prost încât să înghită orice gugumănie. Ce legătură poate să existe, în cazul dat, între "clădirea" (re)numelui și "reclădirea" Bucureștilor?! "Numele" și l-a clădit cu racheta de tenis (și nimeni nu i-l contestă). Se poate reclădi și un oraș cu racheta de tenis? Ce merite sau competențe are acest om dincolo de trecutul său strict sportiv? L-am auzit de atâtea ori, de-a lungul timpului, vorbind la televiziune: este incapabil să lege o frază; chiar și propozițiile le construiește anevoie (vocația lui fiind, se pare, cea interjecțională). A absolvit cu greu 9 (nouă) clase. După încheierea carierei sportive, spre deosebire de un Ion Țiriac (care nici nu aspiră la primării românești), s-a dovedit a nu fi bun de nimic altceva. Cum de ar fi bun, atunci, "să reclădească un oraș"?! Probabil că, prin puterile proprii, bietul "Ilie" n-ar fi în stare nici să curățească orașul de urmele campaniei electorale care i s-a făcut! Cât de gros trebuie să fie obrazul unui partid care sfidează astfel electoratul bucureștean și interesele imediate ale țării?

E, de fapt, o strategie josnică pe care P.D.S.R.-ul a lansat-o și pe care au preluat-o, cu la fel de puține scrupule, și alții (ajunge să reamintim, ca exemplu, că la primăria sectorului 6 al Capitalei candidează, din partea P.D.A.R.-ului, fostul portar rapidist și idol congener al țiganilor din Giulești, Răducanu Necula, zis "Rică" sau "Tamango"!). Se mizează pe o formă abjectă de populism, de care, în realitate, electoratul ar trebui să se simtă profund jignit. Partidele noastre de sorginte comunistă par încredințate, ca și d-l Brucan, că românii nu sunt altceva decât o massă de proști. Doar că n-o spun de la obraz, ascunzându-și convingerile și disprețul îndărătul unei sforăitoare demagogii naționalist-populiste. Noi nu zicem că n-au partea lor de dreptate, dar lipsa de măsură și abjecția sunt prea radicale...

Să se numească acesta "realism politic"? (Ia întreba-ți-l pe de-alde Ilie Năstase, să vedem ce "retur" ne dă!). Un lucru e cert: actuala putere (ca și sateliții ei, mai mult sau mai puțin șifonați) nu este interesată decât să-și păstreze pozițiile de care să se înfrupte, puțin păsându-i de starea materială sau morală a cetățenilor ("Dă-i dracu' de proști!") sau de imaginea generală a țării. Atâta lucru știu și politicienii noștri proveniți din recondiționarea deșeurilor vechiului regim: că de-alde "Rică" și "Ilie" n-au condiție de primari, ci doar de cârlige de pescuit voturile celor "proști, da' mulți". Odată ce se vor alege (dacă se vor alege), are "partidul" grijă: le dă și lor ceva de muls și timp liber cât încape, că au destui mărunței anonimi, cu hârtiile mai în regulă, pe care să-i pună să joace după cum li se cântă!

BANDITISM EDITORIAL

A mai rămas aproximativ o lună până când va intra în vigoare noua *Lege privind dreptul de autor și drepturile conexe* (publicată în "Monitorul Oficial" din 26 martie 1996). Nu știm dacă ea va reuși efectiv să pună capăt fărădelegilor din viața noastră editorială. La noi corupția și nesimțirea sunt mai puternice decât legea. "Vidul legal" va fi treptat umplut, dar "vidul moral" și "vidul de civilizație" ne temem că se vor umple mult mai greu, într-o țară în care "tupeul" și "șmecheria" au rang de virtuți...

Evocăm doar două cazuri recente de banditism editorial, cu care ne-am confruntat mai îndeaproape. Și le evocăm mai ales pentru a ne exprima rușinea că ele țin, într-o oarecare măsură, de aceeași parte a "baricadei" în care, ideologic (urât cuvânt!), ne situăm și noi.

Se știe că la Editura "Puncte Cardinale" a apărut nu demult volumașul *Mircea Eliade și Garda de Fier* al d-lui Claudio Mutti (lucrare pe care noi am tradus-o și am editat-o cu incuviințarea autorului italian). Cu același acord, intenționam să scoatem și o altă carte, foarte înrudită tematic: *Le penne dell'Arcangelo. Intellettuali e Guardia di Ferro* (pe care am și anunțat-o, sub titlul românesc *Aripile Arhanghelului. Intelectualii și Garda de Fier*, și din care am și publicat un capitol – cel despre Emil Cioran – în Numărul pe ianuarie a. c. al "Punctelor Cardinale"). Iată însă că, doar câteva săptămâni mai târziu, pe dosul volumului II din eseul d-lui Grigore Traian Pop despre Mișcarea Legionară (*Garda. Căpitanul și Arhanghelul din cer...*), apărut la Editura "Eurasia", aflăm anunțată apariția imiinentă a cărții d-lui Mutti, la editura respectivă, sub titlul *Condeiele Arhanghelului. Scriitorii și Garda de Fier*! Faptul i-a fost comunicat imediat d-lui Mutti (la rândul său director de editură – Edizioni all'insegna del Veltro – la Parma). Ne răspunde cu perplexitate că nu-l cunoaște pe d-l Grigore Traian Pop, că n-a auzit niciodată de Editura "Eurasia" și că n-a dat nimănui – în afara noastră – acceptul de a traduce și edita în România vreuna dintre cărțile domniei-sale!

În aceste condiții, cum de a ajuns cartea respectivă în planurile editoriale ale "Eurasiei"?! Ce idee despre editarea de cărți trebuie să aibă patronul (sau patronii) ei! Trist este că nu ne luram numai intre noi, ci furăm fără nici un scrupul și din afară, făcându-ne de baftă în ochii lumii întregi, ce nu mai încetează să se mire de "hoția" și "nesimțirea" românească, pe care lustrul intelectual nu le face mai digerabile!

Al doilea caz la care ne referim are, din fericire (dacă putem spune așa), numai implicații locale. Acum câteva luni, la Editura "Anastasia", a fost reeditată o carte a lui Nicolae C. Paulescu (*Instincte, patimi și remedii*); ediția a fost realizată cu bunăvoința nepotului autorului, d-l ing. Dan Angelescu, și a constituit o premieră în peisajul editorial postbelic. În *Nota asupra ediției* se exprima intenția publicării treptate, tot la "Anastasia", și a altor cărți ale savantului, conform testamentului acestuia (aflat în posesia d-lui D. Angelescu). Se afla la rând volumul *Spitalul. Coranul. Talmudul. Cahalul. Francmasoneria* (1913). Deunăzi, d-l D. Angelescu ne sună indignat și ne spune că a nimerit din întâmplare, plimbându-se prin zona Cișmigiului, la lansarea unei cărți a lui... Nicolae C. Paulescu! Editura "Majadahonda" din București (despre care interlocutorul nostru nu auzise niciodată), a scos, fără să se sinchisească de nimeni și de nimic, un volumaș numit *Francmasoneria*, reproducând (în condiții editoriale pe care ne abținem să le comentăm) capitolul respectiv din cartea lui N.C. Paulescu (în "îngrijirea" istoricului Radu-Dan Vlad – directorul editurii, fost colaborator al "Gazetei de Vest" și al Editurii "Gordian" din Timișoara – și cu o prefață a istoricului Gh. Buzatu). Nu e treaba noastră, desigur, că la lansare simpatizanți ai legionarismului se aflau amestecați cu simpatizanți vadimiști... Trezindu-se pe cap cu nepotul celui editat bandițește, au cam început să se bâlbâie (știau bine că există un astfel de urmaș legal al profesorului Paulescu și că "Anastasia" se implicase în reeditarea operei păulesciene!)...

Credem că ambele cazuri sunt grăitoare. Și nu este vorba – cel puțin în aceste două cazuri – atât de latura financiară (în această privință e greu de găsit un om mai rezonabil decât d-l D. Angelescu; cât despre d-l C. Mutti, în mod sigur nu umblă după leii noștri pârliți!), ci de respectarea unor uzanțe elementare: adică de civilizație și de bun-simț. Rămâne de văzut dacă aceste cazuri vor avea și urmări. E trist însă să constați că la noi porcăria se întinde egal de la "stânga" la "dreapta" și că riști ca, înainte de a te fura dușmanii, să te fure prietenii...

(Ar mai fi fost ceva de spus, în același cadru, despre un anume domn Pișcoci, editor româno-parizian uns cu toate alifiile, dar am fost rugați să nu tulburăm deocamdată apele chiar de către cel lezat direct...).

STÂNGISMUL DE "DINCOLO"

Cine a zis că "stafia" lui Marx nu mai bântuie prin Europa?

În Spania, la Majadahonda (18 km. de Madrid), se înalță monumentul consacrat lui Mola și Marin, legionarii români căzuți "por Dios y por Espana" (pentru Dumnezeu și pentru Spania), la 13 ianuarie 1937. După moartea lui Franco (1975), monumentul, ni se spune, a fost profanat aproape sistematic cu lozinci și simboluri stângiste. Până acum câțiva ani, exilații legionari de la Madrid au tot șters inscripțiile profanatoare. Apoi au renunțat, ca la o luptă cu morile de vânt... Pe marele monument ridicat în 1970 (după planurile unui arhitect spaniol) scrie astăzi, cu litere de-o șchioapă: "Un patriota es un idiota" (Orice patriot e un idiot). Iar alături, pe lateral, o mână a scris inițial: "Muerte a los fascistas" (Moarte fasciștilor), iar o alta a adăugat ulterior, cu un fel de demență a urii: "Y a las fascistas" (Și fascistelor)... Cineva observă, cu un zâmbet amar, că au fost uitați "puii de fasciști"... Înainte, arată fotografiile, scria: "Lucha antifascista, lucha anticlerical" (Luptă antifascistă, luptă anticlericală); Dumnezeu e fascist. Biserica e fascistă... Secera și ciocanul, desenate pe una dintre coloane, dăinuie încă. În bună vecinătate, cândva, cu steaua lui David...

Pe crucea mai veche din fața monumentului (pusă de d-l Traian Popescu în 1947), cineva a scris recent, cu o mână greoaie: "666"; iar ceva mai jos a desenat o cruce întoarsă (simbol satanic)... S-au oferit zeci de milioane de pesetas pentru dărâmarea monumentului și "valorificarea" terenului în scopuri mai practice...

E duhul locului, se pare: inscripțiile stângiste acoperă totul, cât e Spania de mare. La Universitatea Complutense, bunăoară, greu poți afla un spațiu gol pe ziduri; îi urăsc pe naziști (care naziști?!), îl urăsc pe bietul Aznar (un Emil Constantinescu mai tânăr) și Partidul Popular (P.P. = [semnul zvastiicii] + [semnul dolarului]), le pute monarhia ("¡Abajo el rey!") și nu li se pare mai brează decât anarhia ("Monarquia y anarquia – la misma porqueria"). vor învățământ gratuit și lesbianism... O inscripție cu litere uriașe mărturisește concis esența marxismului: "Ni guerra entre pueblos, ni paz entre clases" (Nici război între popoare, nici pace între clase [sociale])...

Ca și la noi, dreapta – atâta câtă este – nu scrie pe ziduri, nu profanează monumente. Să fie aceasta virtutea sau slăbiciunea ei? Dacă-l vezi pe Aznar, ți se pare slăbiciune. Dacă-l uiți pe Aznar, ți se pare virtute...

V.A.M.

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-șef;
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU,
Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIȘOR
Ligia BANEA
secretar de redacție
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company